

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA KOŚCIERZYNA
NA LATA 2021-2025**

Kościerzyna 2020

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Uwarunkowania prawne i zgodność z dokumentami programowymi	7
2. Diagnoza.....	11
2.1. Informacje ogólne o Kościerzynie	11
2.2. Sytuacja demograficzna	12
2.3. Odpowiedzialne rodziny	14
2.4. Uczący się mieszkańcy	23
2.5. Zdrowi mieszkańcy	25
2.6. Aktywni seniorzy	26
2.7. Dostępna infrastruktura.....	30
2.8. Profesjonalna kadra.....	32
3. Analiza SWOT	34
4. Kierunki rozwoju Miasta.....	43
4.1. Wizja rozwoju społecznego	43
4.2. Cele strategiczne, szczegółowe i zadania do realizacji.....	45
5. Zarządzanie realizacją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	78
5.1. Monitoring strategii.....	78
5.2. Źródła finansowania	78
Spis tabel i wykresów	80

Wstęp

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z podstawowych dokumentów pozwalającym na usystematyzowanie lokalnej polityki społecznej. Przygotowany dokument przedstawia koncepcję działań zmierzających do określenia kierunków lokalnej polityki społecznej dla Miasta Kościerzyna.

Naczelnymi kierunkowymi wskazaniem polityki społecznej są poprawa jakości życia mieszkańców, zwiększanie spójności społecznej wspólnoty samorządowej, wyrównywanie szans jednostek i grup i wzmacnianie kapitału społecznego w Kościerzynie.

Określone w Strategii kierunki powinny odpowiadać na problemy mieszkańców Kościerzyny, które stanowią kluczowe wyzwania dla miasta w najbliższych latach – m.in. dostęp do usług społecznych i ich jakość, starzenie się populacji, niska aktywność seniorów i osób z niepełnosprawnościami, bezrobocie i bierność zawodowa, ubóstwo wielu osób, skala zaburzeń psychicznych, wykluczenie mieszkaniowe, problemy opiekuńczo-wychowawcze rodzin, przemoc domowa, uzależnienia, przestępczość, integracja imigrantów i osób napływowych, usamodzielnienie wychowanków pieczy zastępczej, niska aktywność społeczna i obywatelska .

Ustawa o pomocy społecznej zawiera obowiązek przygotowania strategii rozwiązywania problemów społecznych, ale podkreślając w nazwie słowo „problemy” kieruje czasem w kierunku błędnej interpretacji, iż winna ona zawierać jedynie treści związane z niwelowaniem problemów klientów pomocy społecznej. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Kościerzyna na lata 2021-2025 koncentruje się na aspektach dotyczących rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki, minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych oraz wykorzystywaniu potencjału miasta i rozwoju usług społecznych oraz rozwoju kapitału społecznego i rozwoju partycypacji społecznej.

Przygotowany dokument, jako wpływający na rzeczywistość społeczną, zawiera odwołanie do wartości, czyli tego co godne uznania, pożądane, cenne i dobre. Zaproponowane wartości wynikają z przyjętych do realizacji celów Strategii.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowywania szczegółowych programów i projektów w obszarze polityki społecznej. Ma ona umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie globalnym, europejskim, ogólnopolskim i samorządowym. Jest zgodna z priorytetowymi celami

i kierunkami działań określonymi w tych dokumentach. Zapisy dokumentu przygotowano tak, aby umożliwiły ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych UE. Do udziału w pracach nad strategią zaproszono przedstawicieli gminy, jednostek działających w obszarze polityki społecznej, a także sektora pozarządowego. Zarządzeniem nr 0050.78.2020 Burmistrza Miasta Kościerzyna z dnia 06.05.2020 r. powołano zespół do opracowania projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kościerzyna na lata 2021-2025. W skład zespołu weszli:

- 1) Pan Bielawa Wiesław – kierownik rewiru dzielnicowych Komendy Powiatowej Policji w Kościerzynie,
- 2) Pan Dittrich Jan – Dyrektor Kościerskiego Domu Kultury,
- 3) Pani Dułak-Wasilczuk Wioleta – Kościerskie Stowarzyszenie FACTUM,
- 4) Pan Ginter Mirosław – Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Kościerzynie,
- 5) Pani Hinca Marzena – Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie,
- 6) Pan Jereczek Dawid – Zastępca Burmistrza Miasta Kościerzyna,
- 7) Pani Kirstein Alicja – Dyrektor Biura Placówek Oświatowych Urzędu Miasta,
- 8) Pani Labuda Ewelina – Naczelnik Wydziału Rozwoju Miasta Kościerzyna,
- 9) Pani Mach Maria – Radna Miasta,
- 10) Pani Martwicka Monika – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Przychodnia” w Kościerzynie,
- 11) Pan Mikołajczyk Rafał – Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościerzynie,
- 12) Pani Mikołajewska-Boszka Karolina – Fundacja Sprawni Inaczej,
- 13) Pani Pazda Agnieszka – Młodzieżowa Rada Miasta,
- 14) Pani Plichta Aldona – Dyrektor Centrum Administracyjnego Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych,
- 15) Pani Pozorska Aleksandra – Specjalista ds. rodziny MOPS,
- 16) Pan Reclaw Krzysztof – Wydział Rozwoju Miasta Kościerzyna,
- 17) Pan Słomiński Szymon – Dyrektor Kościerskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji,
- 18) Pan Smuczyński Tomasz – Komendant Straży Miejskiej w Kościerzynie,
- 19) Pani Stencel Katarzyna – Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kościerzynie,
- 20) Pan Stencel Zbigniew – Przewodniczący Rady Seniorów Miasta Kościerzyna,
- 21) Przewodnicząca zespołu: Pani Trzebiatowska Sylwia – Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościerzynie,
- 22) Pani Wejher Dorota – Zastępca Dyrektora MOPS,
- 23) Pani Węsierska Dominika – Wydział Spraw Obywatelskich i Społecznych Urzędu Miasta.

Strategia składa się z pięciu części. W pierwszej zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe. W drugiej części strategii umieszczono diagnozę sytuacji społecznej w mieście, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane z instytucji i organizacji działających na jego terenie. W trzecim bloku zawarto identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT). W czwartym punkcie strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy zostały sformułowane: wizja rozwoju społecznego, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Wskazano również podmioty wiodące i odpowiedzialne za realizację strategii oraz zawarto wskaźniki ułatwiające dokonywanie oceny stopnia realizacji strategii. Piąta część dokumentu zawiera informacje na temat finansowania działań strategii oraz o sposobie zarządzania nią.

Podsumowując należy stwierdzić, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Kościerzyna zakłada stworzenie takiego systemu zaspokajania potrzeb społecznych, który szybko reaguje na zmiany i jest odpowiedzią na stale zmieniające się warunki społeczne oraz na wyzwania pojawiające się w przestrzeni społecznej Miasta.

Stosowane skróty:

BDL GUS	Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
BOPO	Biuro Obsługi Placówek Oświatowych
CIS	Centrum Integracji Społecznej
DPS	Dom Pomocy Społecznej
GUS	Główny Urząd Statystyczny
KKDR	Kościerska Karta Dużej Rodziny
KOSiR	Kościerski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Kościerzynie
KRUS	Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
LOT	Lokalna Organizacja Turystyczna „Serce Kaszub”
MKRPA	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
MOPS	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
MRPiPS-03-R	Sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach
NGO	organizacja pozarządowa
OZPS	Ocena zasobów pomocy społecznej
PES	Podmiot Ekonomii Społecznej
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PIK	Punkt Interwencji Kryzysowej
PPP	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
SIO	System Informacji Oświatowej
WHO	Światowa Organizacja Zdrowia
WRiSPZ-G	Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
WTZ	Warsztaty Terapii Zajęciowej
ZOZ	Zakład Opieki Zdrowotnej
ZUS	Zakład Ubezpieczeń Społecznych

1. Uwarunkowania prawne i zgodność z dokumentami programowymi

Podstawy prawne Strategii

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej nakłada na miasto obowiązek opracowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych, Strategia, zgodnie z ustawą, powinna zawierać: diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią, określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunki niezbędnych działań, sposoby realizacji strategii, jej ramy finansowe oraz wskaźniki realizacji działań.

Zgodność z dokumentami strategicznymi

Tworzone dokumenty o charakterze strategicznym powinny odnosić się do innych znaczących dokumentów, regulujących funkcjonowanie obszarów polityki społecznej na różnych szczeblach kraju i regionu. Strategie powinny być ze sobą zgodne i spójne, dlatego strategie lokalne muszą uwzględniać uwarunkowania, jakie zostały przyjęte w Strategiach regionalnych czy krajowych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 – 2025 dla Miasta Kościerzyna wykazuje zgodność z poniższymi dokumentami strategicznymi.

1. Zgodność z Długookresową Strategią Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności.

Celem głównym dokumentu Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest poprawa jakości życia Polaków, mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce. Cel główny realizowany jest w trzech obszarach strategicznych. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta wpisuje się w cele strategiczne i kierunki w obszarze efektywności i sprawności państwa DSRK – Polska 2030, takie jak:

- 1) Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej,
- 2) Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

2. Zgodność ze Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

Głównym celem Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach

życia. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta wpisuje się w cele szczegółowe Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, takie jak:

- 1) wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy,
- 2) redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

3. Zgodność z projektem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030

Projekt Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 stanowi załącznik do uchwały nr 914/190/20 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 15 października 2020 r.

Cele niniejszej Strategii są spójne z celem strategicznym projektu: Otwarta wspólnota regionalna, który realizowany jest poprzez działania określone w ramach celu operacyjnego Wrażliwość społeczna:

1. Rozwój usług społecznych (w tym kadry i infrastruktury), w szczególności w formule zdeinstytucjonalizowanej, przy wykorzystaniu potencjału PES i NGO, na rzecz rodzin, osób z niepełnosprawnościami, osób niesamodzielnych oraz seniorów;
2. Likwidacja barier instytucjonalnych i fizycznych w dostępie do wszystkich usług publicznych, m.in. poprzez stosowanie zasad projektowania uniwersalnego;
3. Aktywizacja i (re)integracja społeczna oraz zawodowa osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i ich opiekunów, seniorów, osób z niepełnosprawnościami, kobiet, dzieci i młodzieży;
4. Realizacja programów w zakresie: przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wyrównywania szans osób z niepełnosprawnościami, rozwoju ekonomii społecznej, współpracy z NGO, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przeciwdziałania narkomanii oraz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
5. Skuteczna i trwała integracja imigrantów, w tym poprzez działania z obszaru edukacji, kultury, zdrowia i pomocy społecznej;
6. Rozwój instytucjonalny NGO i PES ukierunkowany na: tworzenie stabilnych miejsc pracy, profesjonalizację kadry, rozwój sieci centrum organizacji pozarządowych, wzmocnienie zasobów (w tym majątkowych) i urynkowanie;
7. Wdrożenie mechanizmów kompleksowego wsparcia aktywności obywatelskiej i wolontariatu.

Zgodność z dokumentami strategicznymi na poziomie lokalnym

W Kościerzynie obowiązuje kilka różnych dokumentów wyznaczających kierunki działań w celu osiągnięcia zrównoważonego rozwoju miasta. Przygotowywana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dba o zgodność z celami z innych dokumentów programowych.

1. Zgodność z Gminnym Programem Wspierania Rodziny dla Miasta Kościerzyna na lata 2019 – 2021.

Celem głównym Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Kościerzyna jest skuteczne wspieranie rodziców w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez następujące cele szczegółowe:

Cel szczegółowy 1: Prowadzenie działalności profilaktycznej sprzyjającej umocnieniu rodziny i wypełnianiu przez nią funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Cel szczegółowy 2: Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin

Cel szczegółowy 3: Wspieranie form organizacji czasu wolnego służących umocnieniu więzi rodzinnych

Cel szczegółowy 4: Wzmocnienie działań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa w rodzinie

2. Zgodność z Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Kościerzyna.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Kościerzyna przyjmowany jest Uchwałą Rady Miasta Kościerzyna na każdy rok. Wpisuje się on w zadania polityki społecznej, bezpieczeństwa publicznego jak i zdrowia publicznego.

Głównym celem Programu jest rozwój i doskonalenie istniejącego systemu przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, dostosowanego do zmieniających się potrzeb i zagrożeń, jak również ograniczanie negatywnych skutków społecznych, będących konsekwencją tych zjawisk, w tym przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Cel główny Programu realizowany będzie na następujących poziomach wsparcia:

- systemowym – profilaktyka, terapia, interwencja, rehabilitacja, aktywizujące usługi społeczne, działania edukacyjne, opiekuńcze, animacyjne i wspierające – osób z problemami alkoholowymi, ich rodzin oraz środowisk lokalnych,
- indywidualnym – profilaktyka wskazująca, terapia, interwencja, rehabilitacja, aktywizujące usługi społeczne,
- grupowym – edukacja i profilaktyka uniwersalna, profilaktyka selektywna, badania, szkolenia, działania nakierowane na ograniczenie dostępności fizycznej napojów alkoholowych oraz ograniczenie przypadków naruszeń prawa w związku z alkoholem

3. Zgodność ze Strategią Rozwoju Sportu i Rekreacji w Gminie Miejskiej Kościerzyna na lata 2016 – 2025

Misją Strategii Rozwoju Sportu i Rekreacji w Gminie Miejskiej Kościerzyna jest:

Systematyczne działania w obszarze sportu i rekreacji wszystkich zainteresowanych podmiotów, poprawią jakość życia mieszkańców oraz atrakcyjność turystyczną Gminy Miejskiej Kościerzyna.

Wśród priorytetów tej strategii dwa wykazują zgodność z przygotowywaną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych:

Priorytet I. Popularyzacja sportu i rekreacji wśród mieszkańców Kościerzyny i zwiększenie ich udziału w aktywności ruchowej

Priorytet IV. Promocja i wspieranie wszelkich amatorskich form aktywności ruchowej i rekreacyjnej, w tym także wychowania fizycznego uczniów

4. Zgodność ze Strategią Rozwoju Edukacji Miasta Kościerzyna na lata 2011 – 2020

Celem polityki edukacyjnej Miasta Kościerzyna jest tworzenie systemu umożliwiającego podnoszenie poziomu kształcenia mieszkańców zgodnie z ich oczekiwaniami z uwzględnieniem demografii, zmian w prawie oświatowym oraz możliwości finansowych Miasta Kościerzyna. Strategiczne zamierzenia Miasta Kościerzyna w dziedzinie oświaty w latach 2011 – 2020 skupiają się na pięciu głównych priorytetach:

1. Zapewnienie wysokiego poziomu kształcenia.
2. Wyrównywanie szans edukacyjnych wszystkich uczniów.
3. Zapewnienie odpowiednich i bezpiecznych warunków nauki.
4. Wzmocnienie środowiskowej roli placówek oświatowych.

5. Poprawa jakości i efektywności zarządzania oświatą.

5. Zgodność ze Strategią Rozwoju Miasta Kościerzyna do 2021 roku / przedłużono do 2022

W Strategii Rozwoju Miasta Kościerzyna określono pięć obszarów strategicznych: społeczność, infrastruktura, gospodarka, przestrzeń, ekologia.

Dla obszaru Społeczność celem strategicznym jest: „Wysoka aktywność i zaangażowanie społeczne mieszkańców”, a celami operacyjnymi:

1. Aktywizacja zawodowa i społeczna mieszkańców.
2. Animacja życia publicznego.
3. Wysoki standard życia mieszkańców.
4. Efektywny system kształcenia.

2. Diagnoza

Diagnoza została przygotowana na podstawie danych statystycznych pochodzących z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego dostępnych na stronie internetowej <https://bdl.stat.gov.pl/BDP/start>, sprawozdania jednostek miejskich, Raport o stanie miasta Kościerzyna za 2019, wnioski i rekomendacje przedstawicieli instytucji samorządowych oraz organizacji w Kościerzynie.

2.1. Informacje ogólne o Kościerzynie

Kościerzyna to miasto leżące w powiecie kościerskim w województwie pomorskim. Zajmuje powierzchnię 1 586 ha, co stanowi 1,4% powiatu. Kościerzyna jest otoczona i z każdej strony graniczy z Gminą Kościerzyna. Miasto leży na przecięciu dróg: krajowej nr 20 (obwodnica Kościerzyny) i wojewódzkich nr 214 i 221. Drogi łączą południowo-zachodni obszar województwa pomorskiego z obszarem metropolitalnym Trójmiasta.

Kościerzyna to miasto z ponad 600-letnią historią, pierwsza wzmianka pochodzi z 1284 roku, w którym księżniczka Gertruda otrzymała ziemię z 22 miejscowościami łącznie z Kościerzyną zwaną „Costerina”. Po pierwszym rozbiórce Polski była pod zaborem pruskim. Od zakończenia I wojny światowej Kościerzyna była siedzibą starostwa powiatowego aż do 1975 roku. Status miasta powiatowego przywrócono w 1999 roku.

Kościerzyna leży 150m nad poziomem morza, na pofalowanej wysoczyźnie morenowej ze zróżnicowanym krajobrazem – jeziora, lasy, pola, wzniesienia, doliny, rzeki. Pojezierze Kaszubskie zaliczane jest do krajobrazowo najpiękniejszych rejonów Polski.

W grudniu 2019 roku było 23 742 mieszkańców Kościerzyny. Gęstość zaludnienia w Mieście wynosiła 1 497 os/km² i była ona niższa niż w Kartuzach (1 970), ale wyższa niż w Żukowie (1 414).

Z badania społecznego wynika, że Kościerzyna to dobre miejsce do życia dla jej mieszkańców – od 2014 roku odsetek osób zadowolonych i szczęśliwych z życia w mieście wzrósł z 76% do 80% w 2018 roku. Tylko 15% osób nie wiązało swojej przyszłości z Kościerzyną.

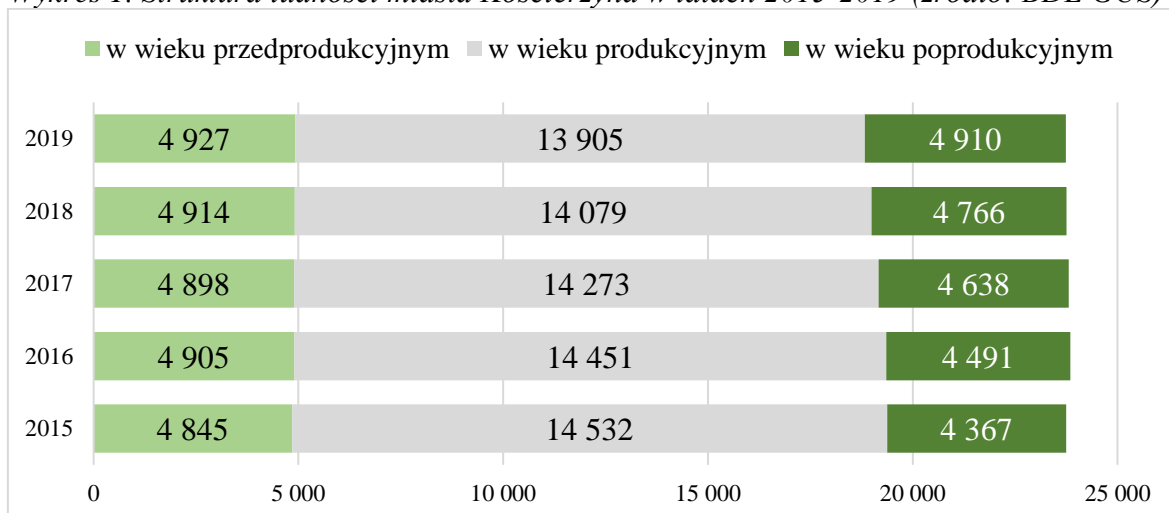
2.2. Sytuacja demograficzna

Struktura demograficzna mieszkańców ma istotną rolę w określaniu i szacowaniu potrzeb mieszkańców i w konsekwencji planowaniu kierunków działania. Przedstawione dane pochodzą z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (BDL GUS).

Liczba ludności Kościerzyny jest bardzo stabilna, w latach 2015 i 2019 osiągnęła praktycznie taką samą wartość (23 744 i 23 742 osoby), w latach pomiędzy liczba ludności była wyższa o 0,4% (2016-23 847). Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) jest również stała – w latach 2015-2019 między 4 845 a 4 927 osób. W liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym (kobiety 18-59, mężczyźni 18-64) oraz mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (kobiety 60+ oraz mężczyźni 65+) nastąpiła widoczna zmiana. Przy wzroście liczby osób w wieku starszym aż o 12%, z 4 367 w 2015 roku do 4 910 osób w 2019 roku, liczba osób w wieku produkcyjnym spadła o 4% w analizowanym okresie.

Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym wynoszący 20,8% był korzystniejszy w Kościerzynie niż w województwie (19,7%) i kraju (18,1). Odsetek osób starszych przyjął wartości porównywalne – w mieście 20,7%, województwo 20,5%, Polska 21,9%.

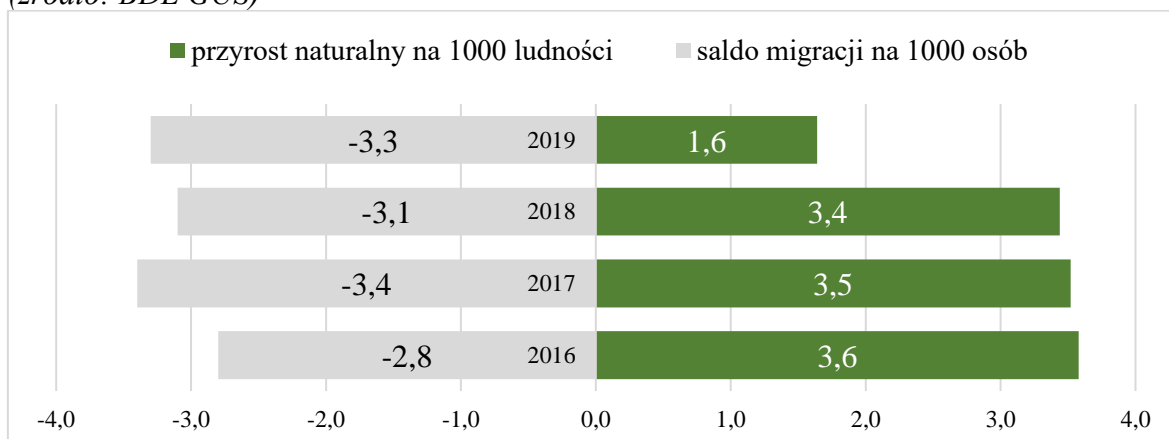
Wykres 1. Struktura ludności miasta Kościerzyna w latach 2015-2019 (źródło: BDL GUS)

Mediana, która wskazuje przeciętny wiek osób w danej zbiorowości (połowa osób w danej zbiorowości jest starsza, druga połowa jest młodsza od wskazanego wieku) pokazuje, iż mieszkańcy powiatu kościerskiego z wynikiem 38,9 lat są nieznacznie starsi niż mieszkańcy powiatu kartuskiego – 35,5 lat. Są to jednakże i tak niższe dane niż dla województwa pomorskiego – 41,3 oraz Polski – 43,0.

Analizując dane dotyczące ruchu naturalnego i migracji widać, że dodatni przyrost naturalny minimalizuje ujemne saldo migracji. Przyrost naturalny będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów w przeliczeniu na 1 000 osób w latach 2016-2018 wynosił między +3,4 a +3,6, a w 2019 roku po raz pierwszy połowa wartości wcześniejszych tj. +1,6. Saldo migracji, które jest różnicą pomiędzy zameldowaniami i wymeldowaniami w ruchu wewnętrznym i zagranicznym w latach 2016-2019 było ujemne – między -2,8 a -3,4 osoby na 1 000 osób w każdym roku (dane GUS dla 2015 roku nieopublikowane ze względu na niedostateczną jakość danych).

Wykres 2. Przyrost naturalny i saldo migracji w mieście Kościerzyna w latach 2016-2019 (źródło: BDL GUS)

Zgodnie z prognozą ludności na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego 2011 przygotowaną przez Główny Urząd Statystyczny liczba ludności w mieście w powiecie kościerskim będzie spadała i w 2050 roku wyniesie 20 352 mieszkańców, co wskazuje na spadek o 14%.

Kościerzyna jest miejscem, gdzie małżeństwa w przeliczeniu na 1 000 ludności są częstsze (od 2017 roku) niż w powiecie, województwie i kraju. Choć trzeba przyznać, że z rekordowego poziomu 6,3 małżeństw na 1 000 ludności w 2017 roku, liczba spadła do 5,4 w 2019 roku. Jest to jednak tendencja obserwowana w większych jednostkach terytorialnych. Liczba rozwodów w przeliczeniu na 1 000 ludności (dana dostępna od poziomu powiatu) w latach 2015-2019 pokazywała niższą wartość w powiecie kościerskim niż w województwie i kraju. (odpowiednio w ostatnim roku analizy: 1,0, 1,4, 1,7).

Tabela 1. Małżeństwa i rozwody na 1 000 ludności w mieście Kościerzyna, powiecie kościerskim, województwie pomorskim i Polsce w latach 2015-2019 (źródło: BDL GUS)

<i>Wyszczególnienie</i>	2015	2016	2017	2018	2019
małżeństwa na 1 000 ludności					
Kościerzyna	5,6	5,1	6,3	5,5	5,4
powiat kościerski	5,7	5,8	6,0	5,0	5,3
województwo pomorskie	5,1	5,4	5,4	5,4	5,1
Polska	4,9	5,0	5,0	5,0	4,8
rozwody na 1 000 ludności					
powiat kościerski	1,6	1,3	0,8	1,0	1,0
województwo pomorskie	2,0	1,7	1,6	1,5	1,4
Polska	1,8	1,7	1,7	1,6	1,7

2.3. Odpowiedzialne rodziny

Rodzina to najważniejsza, podstawowa grupa społeczna, na której opiera się całe społeczeństwo. W rodzinie realizowane są wszystkie potrzeby – poczucie bezpieczeństwa, miłości i przynależności, szacunku i uznania, samorealizacji. Wiąż małżeńska łączy rodziców, a wiąż rodzicielska łączy rodziców z dziećmi. Jako wiąż formalna wytycza obowiązki względem dzieci i rodziców. Zdrowa rodzina, wypełniając w sposób prawidłowy swoje funkcje, zapewnia dzieciom możliwość prawidłowego rozwoju i właściwego wypełniania ról społecznych w przyszłości, a rodzicom poczucie wysokiej jakości życia. Prowadzone działania na rzecz rodziny powinny uwzględniać nowe zjawiska w przestrzeni społecznej – kryzysy, niepewność, pandemię, które mogą mieć negatywny wpływ na kondycję rodziny.

Promując politykę prorodzinną rodziny wielodzietne są objęte rządowym programem – Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny oraz miejskim. Od 2013 roku funkcjonuje Kościerska Karta Dużej Rodziny (KKDR) przysługująca wszystkim członkom rodzin wielodzietnych z co najmniej 3 dzieci w wieku do 18. roku życia, lub 24. roku życia, jeśli się uczą. O przyznanie Karty może ubiegać się również rodzina zastępcza i rodzinne domy dziecka, w których jest troje i więcej dzieci. Do Programu przystąpiło 15 partnerów prywatnych, u których posiadacze KKDR korzystają z rabatów. Do końca 2019 roku wydano łącznie 3 350 kart dla członków 643 rodzin.

Dane GUS pokazują stały wzrost liczby rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych do 2018 roku. Na wzrost od 2017 roku miał wpływ zmiany GUS w zakresie metodologii – rozszerzenie o inne świadczenia na rzecz rodziny (świadczenia alimentacyjne, ulgi prorodzinne). W 2019 roku (przy tej samej metodologii) liczba rodzin spadła o 100, 10%, do 915 rodzin. Rodzice prawie 4 na 10 dzieci i młodzieży w wieku przedprodukcyjnym otrzymują zasiłek rodzinny.

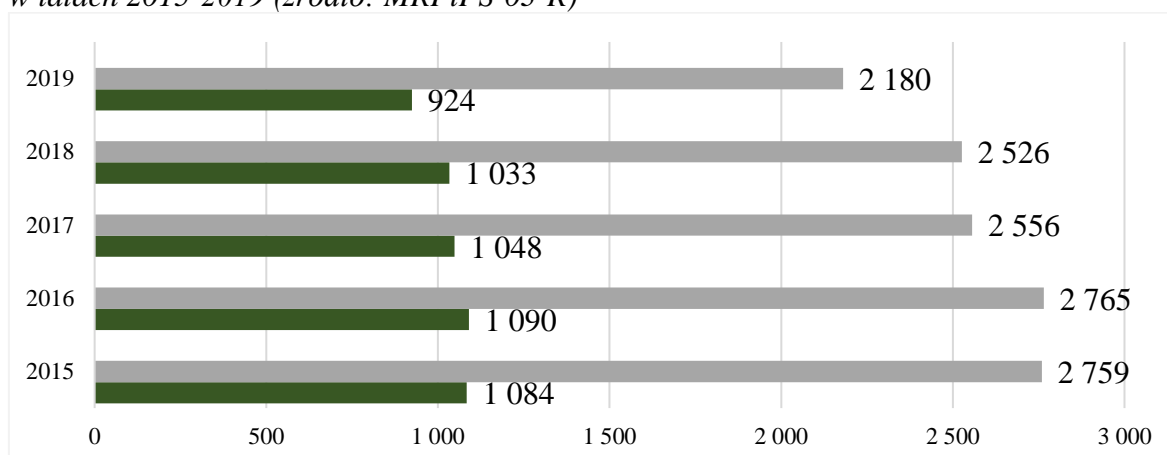
Tabela 2. Zasiłki rodzinne w mieście Kościerzyna w latach 2016-2019 (źródło: BDL GUS)

<i>Wyszczególnienie</i>	2015	2016	2017	2018	2019
liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci	798	950	996	1 015	915
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku %	31,3	37,8	38,4	39,3	36,8

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest działanie na rzecz przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych osób i rodzin, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Oznacza to konieczność współpracy i podejmowania przez klienta działań nakierowanych na polepszenie swojej sytuacji życiowej. Pomoc winna mieć charakter przejściowy, jeśli klient ma możliwości usamodzielnienia się od pomocy społecznej.

Z pomocy społecznej w 2019 roku skorzystało 2 180 mieszkańców z 924 rodzin. Od 2015 roku liczba rodzin korzystających z pomocy w bardzo niewielkim stopniu spadała, z 1 084 rodzin, 2 759 osób w rodzinach. Udzielono wsparcia w formie świadczeń pieniężnych, niepieniężnych, pracy socjalnej.

Wykres 3. Liczba rodzin ogółem korzystających z pomocy społecznej w mieście Kościerzyna w latach 2015-2019 (źródło: MRPiPS-03-R)

W porównaniu w Kościerzynie w 2019 roku było mniejsze zapotrzebowanie na pomoc niż w powiecie – liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności wyniosła 712, podczas gdy w powiecie kościerskim 931, jednak wyższe o 48% niż w województwie pomorskim (481).

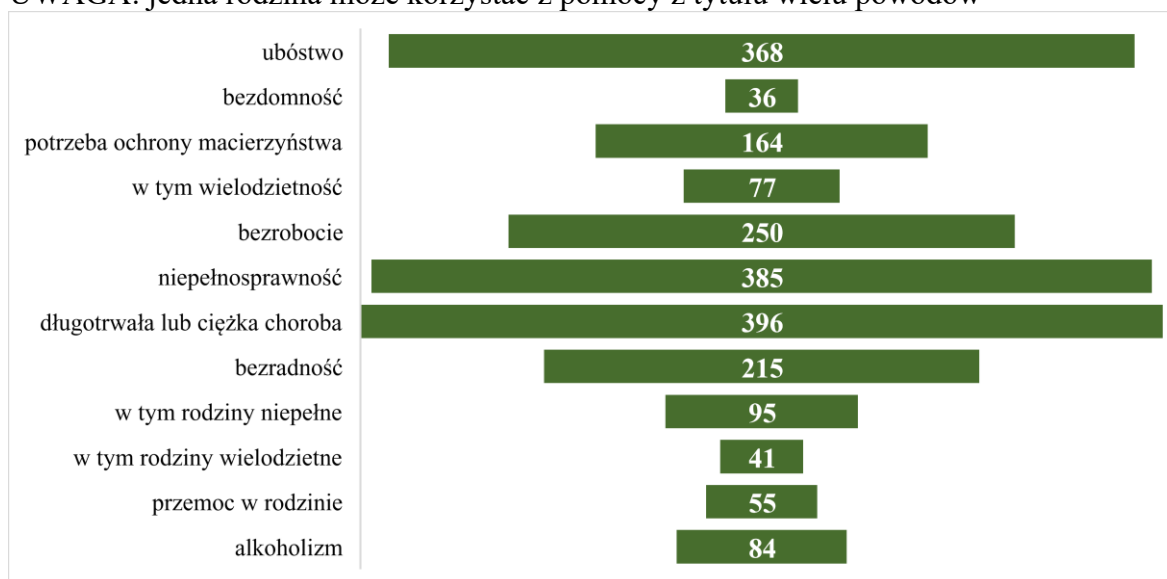
Pracownicy socjalni udzielali wsparcia w postaci pracy socjalnej. Jest ona świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku. Prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej oraz ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków tej społeczności. W 2019 roku 900 rodzin, 2 065 osób w rodzinach, objęto tego typu wsparciem. Stanowi to 97% wszystkich rodzin objętych pomocą społeczną.

Dominującymi powodami udzielenia pomocy społecznej w 2019 roku były w kolejności: długotrwała lub ciężka choroba (396 rodzin), niepełnosprawność (385 rodzin) oraz ubóstwo (368 rodzin). Problem bezrobocia dotyczył 250 rodzin, a bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego 215 rodzin. Potrzeba ochrony macierzyństwa była przesłanką do udzielenia pomocy 164 rodzinom.

Wykres 4. Powody korzystania z pomocy społecznej w mieście Kościerzyna w 2019 roku – liczba rodzin (źródło: MRPiPS-03-R)

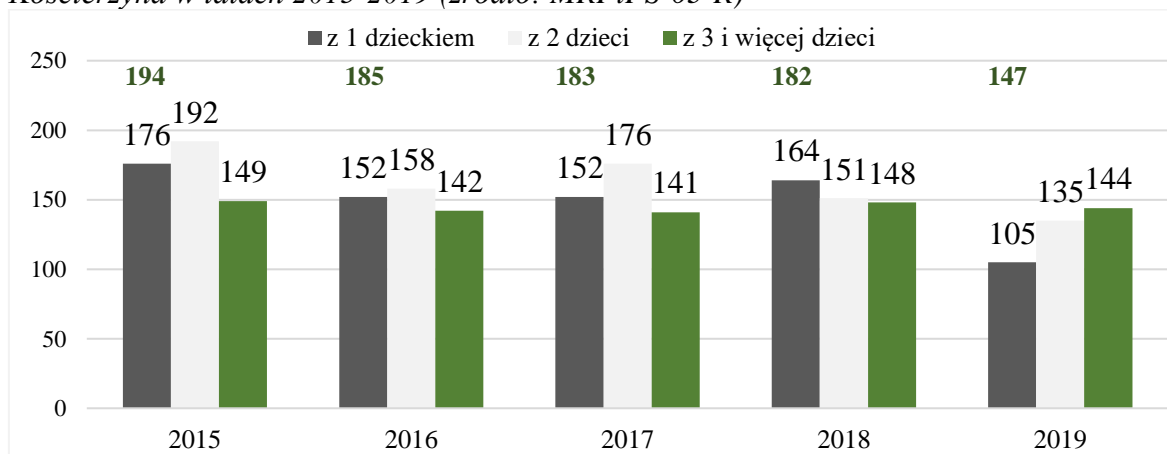
UWAGA: jedna rodzina może korzystać z pomocy z tytułu wielu powodów

Rodziny z dziećmi stanowiły 42% wszystkich rodzin, tj. 384 rodziny, 1 513 osób w rodzinach. Był to najniższy odsetek, w latach 2015-2018 wahał się pomiędzy 45% a 53%. W strukturze rodzin widać, że odsetek rodzin z 3 i więcej dzieci wzrasta, ich liczba była stabilna (141-149 rodzin w każdym roku). Nastąpił odpływ rodzin z jednym dzieckiem (o 40% z 176 do 105 rodzin) oraz z dwójką dzieci (o 30 % z 192 do 135 rodzin). W 2019 roku nastąpił także znaczny spadek w liczbie rodzin niepełnych korzystających z pomocy w porównaniu do roku poprzedniego, o 19% z 182 do 147.

Jednakże trzeba podkreślić, że w latach wcześniejszych utrzymywała się ona na zbliżonym poziomie, między 182 a 194 rodziny.

Wykres 5. Struktura rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej w mieście Kościerzyna w latach 2015-2019 (źródło: MRPiPS-03-R)

W Kościerzynie zapewniane są posiłki dla osób potrzebujących. W latach liczba osób, w tym dzieci, otrzymujących posiłek spadła o 35%, z 669 do 443 osób. W każdym roku około 90% stanowiły dzieci i młodzież, która korzystała z tego świadczenia. Spadek mógł wynikać z wyższych dochodów osiąganych przez rodziny i wynikające z tego mniejsze potrzeby zapewnienia posiłków. Dodatkową formą wsparcia dla rodzin przekraczających kryterium dochodowe z pomocy społecznej jest udzielanie zasiłku celowego specjalnego. Ustawowe kryterium od 1 października 2020 roku wynosiło dla osoby samotnie gospodarującej 701 zł, dla osoby w rodzinie 528 zł. W zasiłkach widać spadek w liczbie osób, którym przyznano to świadczenie (2015 – 282 osoby, 2019 – 215 osób), jednakże średnia kwota świadczenia wzrosła o ponad połowę (2015 – 186 zł, 2019 – 286 zł, +54%).

Dla wszystkich rodzin mieszkających w Kościerzynie bez względu na posiadany dochód realizowana jest interwencja kryzysowa, której celem jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. Liczba rodzin w kryzysie wahała się na przestrzeni lat, warto jednak podkreślić, że kluczowym tu jest przygotowanie pracowników do podejmowania interdyscyplinarnych i efektywnych działań.

Tabela 3. Interwencja kryzysowa w mieście Kościerzyna w latach 2015-2019 (źródło: MRPiPS-03-R)

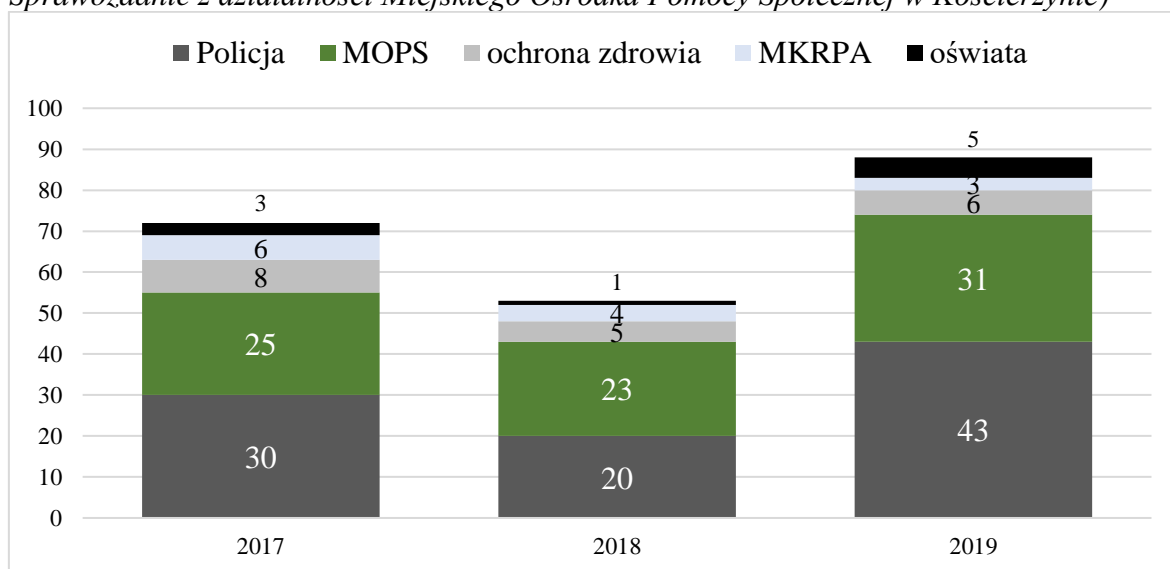
<i>Wyszczególnienie</i>	2015	2016	2017	2018	2019
interwencja kryzysowa liczba rodzin	18	0	3	3	12
liczba osób w rodzinach	37	0	8	3	22

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania i przedstawienia jej pełnej statystyki. Konsekwencje stosowania przemocy są długotrwałe i głębokie w psychice osób doświadczających przemocy, w tym dzieci. Z pomocy społecznej z poziomu 52 rodzin w 2015 roku, po znaczących spadkach w kolejnych latach (11, 40, 36), w 2019 roku liczba osiągnęła 55 rodzin. W badaniu społecznym wśród mieszkańców Kościerzyny 23% badanych w 2018 roku wskazało, że najbardziej obawiało się agresji, przemocy na ulicy (także na drogach – samochody), a 20% młodzieży obawiało się agresji młodzieży. Na uwagę zasługuje fakt, iż od 2011 roku odsetek mieszkańców wskazujących na obawę przed agresją i przemocą w domu spadła z 9% do 7% w 2014 roku, kolejny spadek w 2018 roku do 5%. Doświadczanie przemocy w domu zadeklarowało 30% badanych mieszkańców

miasta, co ważne – 45% kobiet i 15% mężczyzn – wyniki pokazują trudniejszą sytuację kobiet w tym obszarze.

W przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie różne służby wszczynają procedurę Niebieska Karta. Najwięcej Kart zakładanych jest przez Policję i pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. W 2019 roku liczba kart była najwyższa od 2015 roku (2015-56, 2016-60). Zwoływano grupy robocze celem zdiagnozowania sytuacji w rodzinie oraz ustalenia działań zmierzających do zaprzestania stosowania przemocy. W 2019 roku odbyło się 220 spotkań grup roboczych, w których brali udział przedstawiciele wielu służb.

Wykres 6. Procedura Niebieska Karta w mieście Kościerzyna w latach 2017-2019 (źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościerzynie)

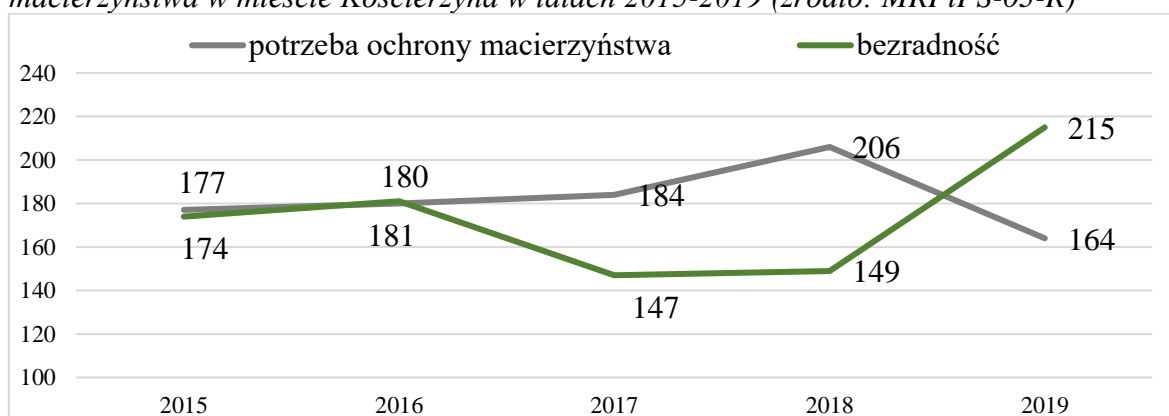

Osobom w kryzysie, w tym osobom doświadczającym przemocy w rodzinie udzielano wsparcia psychologicznego, prawnego, rodzinnego, socjalnego i finansowego w różnych jednostkach. W 2019 roku 10 osób stosujących przemoc przystąpiło do warsztatów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy. Instytucje z terenu Kościerzyny, tj. MOPS, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, Policja, PCPR, PPP, PIK, MKRPA, Sąd Rejonowy, Prokuratura Rejonowa, realizowały działania profilaktyczne i edukacyjne. Dostępne było mieszkanie chronione dla osób doświadczających przemocy, z którego nie skorzystała żadna osoba. Przy udziale różnych instytucji z terenu miasta oraz lokalnych mediów rozpowszechniane były informacje i materiały edukacyjne dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie oraz informacji o instytucjach, do których można zgłosić się po pomoc i wsparcie. Ze względu na specyfikę zjawiska przemocy w rodzinie ważne są działania

profilaktyczno-edukacyjne, mieszkańcy wiedzą, gdzie i w jakim zakresie zgłosić problem, w tym przemocy ukrytej, nie zgłoszonych przypadków lub przypadków, w których osoba doświadczająca przemocy nie ma widocznych objawów.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych stała się problemem większej liczby rodzin w latach 2015-2019, w tym szczególnie wysoki wzrost zanotowano w ostatnim roku, o 44% z 149 do aż 215 rodzin. Odwrotny kierunek zmian zanotowano w przypadku potrzeby ochrony macierzyństwa, spadek o 20%, z 206 do 164 rodzin. Dane liczbowe pokazują na dynamikę w tym obszarze i konieczność obserwacji tego zjawiska.

Wykres 7. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w mieście Kościerzyna w latach 2015-2019 (źródło: MRPiPS-03-R)

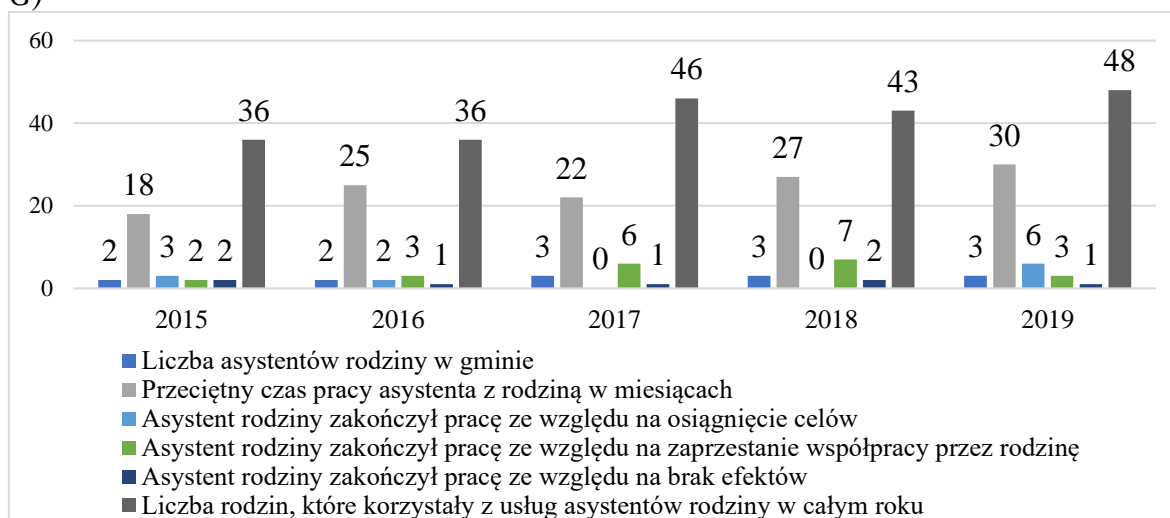

Formami wsparcia wzmacniającymi pracę socjalną prowadzoną z rodzinami z problemami opiekuńczymi są wsparcie asystenta rodziny, powoływanie rodzin wspierających i prowadzenie placówek wsparcia dziennego zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W Kościerzynie nie powołano w latach 2015-2019 rodziny wspierającej – jest to sporadycznie wykorzystywana forma wsparcia w całej Polsce. Aktywnie realizowano współpracę rodzin z asystentem rodziny, która wymaga zgody samej rodziny i zobowiązania się jej do podejmowania działań. Asystent rodziny pracuje w zakresie podniesienia umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców, zdobywaniu umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia sobie z problemami dnia codziennego. Asystent współpracuje także z pracownikami innych instytucji. Celem pracy jest przywrócenie naturalnych więzi i normalizacja życia rodzinnego, by zapewnić naturalne środowisko do rozwoju dziecka/dzieci. Liczba pracujących asystentów rodziny zwiększyła się z 2 do 3 w 2017 roku i utrzymywała się na tym poziomie. W konsekwencji liczba rodzin również wzrosła – w 2019 roku wyniosła 48 (w jednym czasie asystent może pracować

z maksymalnie 15 rodzinami). W latach 2018-2019 po raz pierwszy pojawiły się 2 rodziny w każdym roku zobowiązane przez sąd do pracy z asystentem rodziny, co może stać się powszechniejszą praktyką. Średni czas pracy asystenta z rodziną w ostatnich pięciu latach uległ wydłużeniu, z 18 do 30 miesięcy, co może wynikać z głębszych dysfunkcji rodziny wymagających dłuższego wsparcia. Łączna liczba rodzin, z którymi zakończono pracę również pokazuje tendencję wzrostową, wraz z rosnącą liczbą rodzin ogółem. Na uwagę zasługuje fakt wysokiej liczby rodzin, z którymi zakończono współpracę ze względu na osiągnięcie celów w 2019 roku, wynoszącej 6, w latach poprzedzających 2017 i 2018 żadna rodzina nie osiągnęła założonych celów pracy.

Wykres 8. Asystentura rodzin w mieście Kościerzyna w latach 2015-2019 (źródło: WRiSPZ-G)

W Kościerzynie dzieci i młodzież od 2016 roku mają dostęp do placówki wsparcia dziennego w formie opiekuńczej z 30 miejscami. Przeciętnie każdego dnia korzystało z niej 20 dzieci. Koszty prowadzenia placówki systematycznie rosły, z 57 272 zł w 2016 roku do 92 893 zł w 2019 roku, tj. o 62%. W Kościerzynie nie funkcjonują placówki wsparcia dziennego prowadzone w formie specjalistycznej, pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę. Wskazane formy mogą odpowiadać na potrzeby dzieci wymagających zróżnicowanego wsparcia – szerszego lub bardziej nieformalnego.

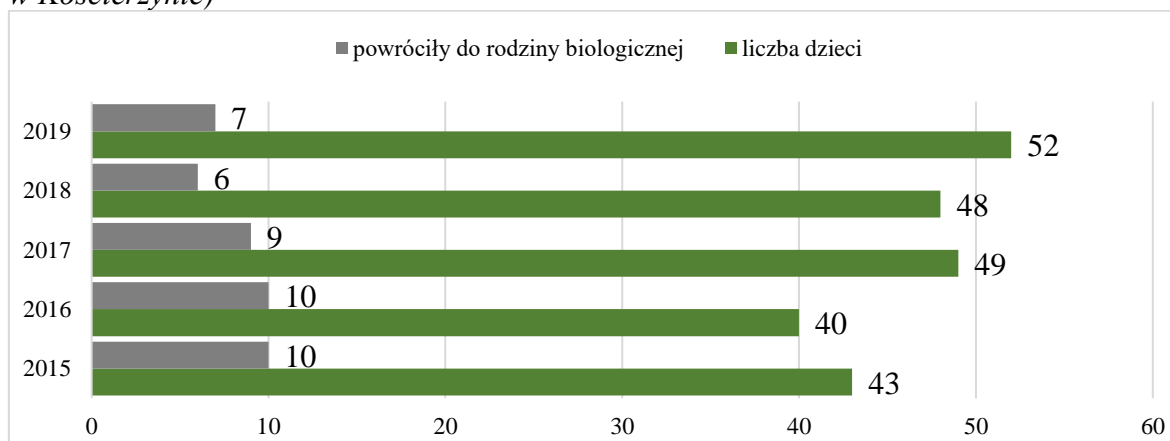
Tabela 4. Placówki wsparcia dziennego w mieście Kościerzyna w latach 2015-2019 (źródło: OZPS, WRiSPZ-G)

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
liczba placówek wsparcia dziennego w formie opiekuńczej	0	1	1	1	1
liczba miejsc	0	30	30	30	30
liczba korzystających	0	40	40	34	46
wydatki (w zł)	0	57 272	65 779	69 602	92 893

Dla rodzin wymagających porady, wsparcia specjalisty dostępne jest poradnictwo specjalistyczne świadczone przez psychologa, prawnika. W MOPS korzystało od 63 do 256 rodzin w każdym roku w latach 2015-2019. W Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej prowadzono zajęcia edukacyjne dla dzieci i rodziców m.in. Szkołę dla Rodziców, terapię logopedyczną, sesje coachingowe. W okresie letnim dzieci uczestniczyły w koloniach organizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Kościerski Dom Kultury – rocznie około 250 dzieci i młodzieży.

W przypadku zagrożenia życia lub zdrowia, dzieci z rodzin niewydolnych umieszczane są w pieczy zastępczej tj. placówce opiekuńczo-wychowawczej lub rodzinie zastępczej. Liczba dzieci przebywających w pieczy systematycznie wzrasta, z 43 w 2015 roku do 52 w 2019 roku. Jednocześnie nieznacznie spadła liczba dzieci, które powróciły do biologicznych rodziców. Zgodnie z ustawą wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej gmina ponosi 10% wydatków na opiekę i wychowanie dzieci w pieczy zastępczej, w kolejnym roku procent wzrasta do 30% i następnie do 50%. Wydatki w latach 2015-2019 wzrosły ponad dwukrotnie (+111%) z 176 tys. do 371 tys. zł.

Wykres 9. Liczba dzieci w pieczy zastępczej z miasta Kościerzyna w latach 2015-2019 (źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościerzynie)

W latach 2015-2019 w MOPS Kościerzyna nie udzielono pomocy cudzoziemcom, którzy uzyskali status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub przebywają na terytorium Polski na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy. Wraz ze wzrostem liczby osób napływowych taka pomoc może być udzielana w przyszłości.

2.4. Uczący się mieszkańcy

Prawo do edukacji jest jednym z podstawowych praw człowieka. Zapewnienie dobrej jakościowo edukacji jest zasadniczym zadaniem, ponieważ przyczynia się do świadomego i aktywnego uczestniczenia w życiu społecznym.

W Kościerzynie funkcjonowały 3 żłobki niepubliczne. Średnia łączna liczba dzieci uczęszczających do żłobków w roku 2017 wyniosła 101. W 2019 nastąpił znaczny wzrost do 123 dzieci (ze 103 w 2018 roku). Dostępność do miejsc w żłobku jest bardzo wysoka – według danych publikowanych w BDL GUS w przeliczeniu na 1 000 dzieci w wieku do lat 3 aż 152 dzieci korzystało ze żłobka lub klubu dziecięcego w 2019 roku. Jest to wynik znacznie wyższy niż w powiecie kościerskim, w którym wynosi 57 oraz w województwie pomorskim – 106 dzieci.

Wychowanie przedszkolne realizowane było w 16 placówkach, w tym 5 publicznych i 11 niepublicznych. W GUS odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w 2018 roku (dane późniejsze niedostępne) wyniósł 110,9%, co wskazuje na korzystanie z oferty przedszkolnej na terenie Kościerzyny dzieci z terenów przyległych do miasta.

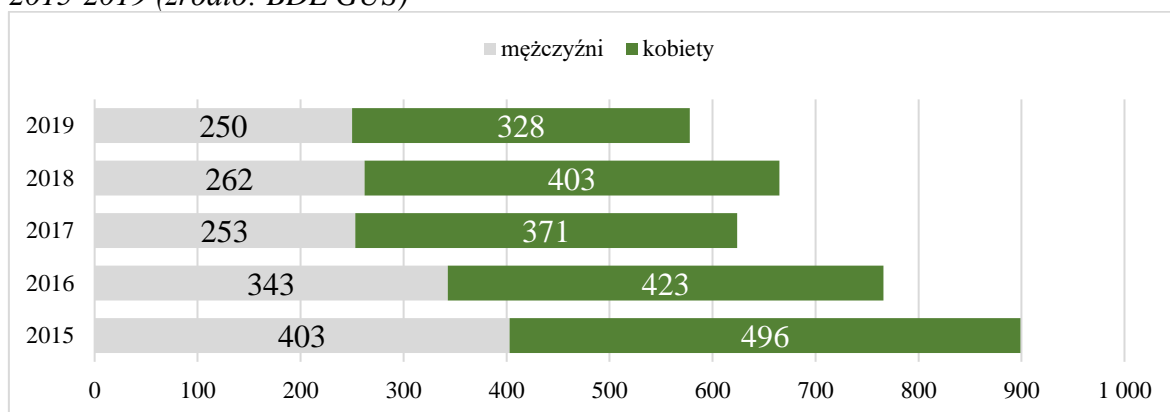
Na terenie Miasta funkcjonowało 8 szkół podstawowych, w tym 3 prywatne.

Liczba dzieci korzystających ze świetlic w każdym roku rosła z minimalnego poziomu w 2015 roku 588 dzieci do maksymalnego 780 dzieci w 2019 roku. Wskazuje to na większe potrzeby rodziców na zapewnienie opieki uczniom.

Uczenie się w obszarze społecznym dotyczy również rozwoju na polu zawodowym. Zagrożenie z powodu bezrobocia w mieście Kościerzyna zmniejszało się regularnie w latach 2015-2019, tak jak w całym kraju osiągając najniższe wskaźniki. W 2020 roku stan pandemii Covid-19 i wprowadzone zasady odwróciły kierunek zmian. Niedostępność danych rocznych nie pozwala na pełne porównanie. Na 2019 rok wskaźnik GUS liczby osób pracujących na 1 000 ludności obrazuje korzystniejszą wartość, w Kościerzynie 268, niż w powiecie – 190, województwie – 253 i kraju – 255.

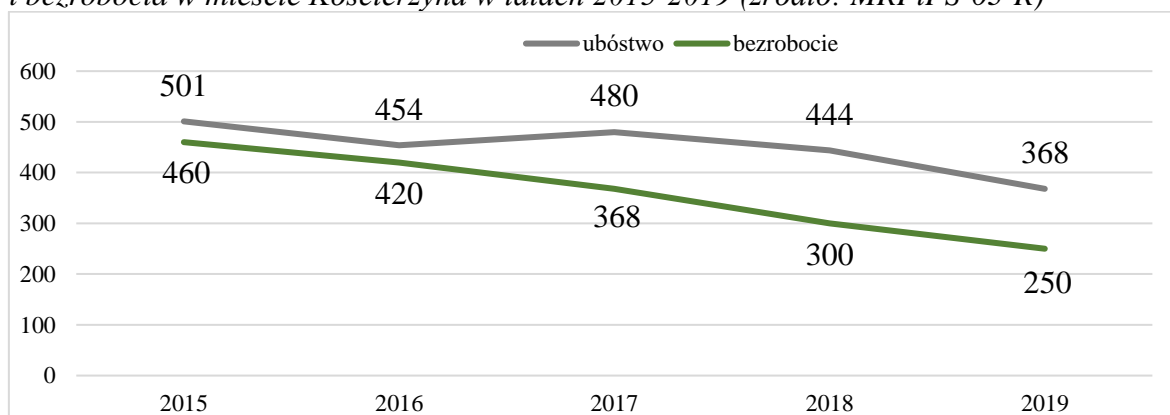
W latach 2015-2019, według stanu na koniec grudnia, liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w mieście Kościerzyna znacznie spadła, z 899 do 578 osób. W spadku większy udział mieli mężczyźni – odsetek bezrobotnych kobiet w 2019 roku wyniósł 57% w populacji.

Wykres 10. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w mieście Kościerzyna w latach 2015-2019 (źródło: BDL GUS)

Pozytywny kierunek zmian na rynku pracy widoczny był także w statystykach pomocy społecznej, gdzie wyraźnie spadła liczba rodzin korzystających z powodu bezrobocia o prawie połowę (-46%), z 460 do 250 rodzin.

Wykres 11. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa i bezrobocia w mieście Kościerzyna w latach 2015-2019 (źródło: MRPiPS-03-R)

W mieście Kościerzyna aktywizowano osoby bezrobotne w ramach prac społecznie użytecznych. Do prac może zostać skierowana osoba bezrobotna niemająca prawa do zasiłku, korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej. Osoba pracuje maksymalnie 10 godzin w tygodniu, jest to ważny etap w procesie aktywizacji zawodowej. W Kościerzynie liczba jednostek, w których wykonywano prace wzrosła z 10 do 12. W latach 2015-2019 liczba pracujących wzrosła z 43 do 49, również wzrósł udział kobiet

z 53% do 63%. W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej realizowane było Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie podmiotów, w których jest wykonywana kara ograniczenia wolności oraz praca społecznie użyteczna. W latach 2015-2019 w każdym roku obsługiwano ponad 100 osób karanych, między 102 a 132.

2.5. Zdrowi mieszkańcy

Definicja zdrowia według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) ukazuje zdrowie w pozytywnym świetle: „zdrowie jest stanem pełnego/całkowitego dobrego samopoczucia/dobrostanu fizycznego, psychicznego i społecznego a nie tylko jej brakiem – obiektywnie istniejącej – choroby” (za: Wikipedia). Utrzymanie zdrowia wymaga podejmowania wielu działań, w tym zapewniania warunków do uprawiania sportu, dostępu do profilaktyki.

Aktywność fizyczna jest niezbędna do prawidłowego funkcjonowania organizmu człowieka. Ma wpływ nie tylko na dobre samopoczucie, ale także na odpowiednie funkcjonowanie umysłu. Kościerski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Kościerzynie (KOSiR) realizuje zadania w tym zakresie. KOSiR organizował lub współorganizował imprezy sportowe i rekreacyjne, prowadził sekcje sportowe ogólnodostępne dla: młodzieży (siatkówki dziewcząt), seniorów (m.in. Nordic Walking dla każdego, szachy, tenis stołowy, hokej na lodzie). Zanotowano pozytywną zmianę o 10% w liczbie osób ćwiczących w klubach oraz w szkołach (poza systemem edukacji) z 1 010 w 2016 roku do 1 116 osób w 2019 roku. Na terenie miasta Kościerzyna wprowadzono możliwość uprawiania pięciu nowych dyscyplin: parkour, ćwiczeń typu crossfit, nart wodnych, speed-ball oraz speedminton. Rozbudowywano i modernizowano infrastrukturę sportową m.in. przystań kajakowa, boisko do siatkówki plażowej, lodowisko, place zabaw. Dostępne zasoby pozwalają na stosunkowo szeroki rozwój fizyczny i sportowy mieszkańców. Niezbędne jest stałe promowanie aktywności fizycznej mieszkańców, która przyczynia się do lepszej kondycji i wyższej jakości życia.

W przyjmowanym corocznie uchwałą Rady Miasta Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomani wpisywane są zadania do realizacji. Ze środków w Programie finansowano m.in. świetlice o charakterze profilaktycznym (3 w 2019 roku), kolonie dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, poradnictwo prawne i psychologiczne, punkt konsultacyjny ds. narkomanii, poradnictwo rodzinne, pikniki profilaktyczne, zajęcia profilaktyki w szkołach, inne formy spędzania

czasu wolnego, warsztaty dla rodziców, diagnozy w zakresie FAS, FASD, prowadzenie terapii, grup dla osób uzależnionych, współzależnionych. Podejmowane działania zmierzały do ograniczenia spożywania alkoholu, podniesienia wieku inicjacji alkoholowej oraz do niwelowania skutków nadmiernego spożywania alkoholu przez mieszkańców Kościerzyny, jak również używania narkotyków. Efekty działań widoczne są w dłuższej perspektywie czasowej, nie w wymiarze rocznym. Istotnym jest stałe prowadzenie działań edukacyjnych i profilaktycznych zapobiegających skutkom przyjmowania narkotyków, nowych środków psychoaktywnych, leków. Konieczność podejmowania tych znajduje potwierdzenie w wynikach badania ankietowego wśród mieszkańców przeprowadzonego w 2018 roku – wysoka częstotliwość spożywania alkoholu wśród wszystkich badanych wynosząca 33,0%, w tym wśród dorosłych 53%, a wśród dzieci i młodzieży 18,5%.

W obszarze systemu ochrony zdrowia na terenie miasta Kościerzyna działają 3 przychodnie oraz 1 hospicjum. Liczba porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej spadła z 154 704 w 2015 roku do 134 577 w 2017 roku (-13%), by następnie wzrosnąć do 141 677 w 2019 roku (+5%).

2.6. Aktywni seniorzy

Starość jest procesem nieuniknionym, jednokierunkowym. Nie przebiega jednakże tak samo u każdego człowieka. Wynika to ze zróżnicowanych doświadczeń życiowych, stanu zdrowia, rozlicznych pełnionych ról w społeczeństwie. Grupa seniorów jest więc niejednorodna, od aktywnych osób uczestniczących w wielu zadaniach do osób zależnych, wymagających szerokiego wsparcia. Działania planowane powinny uwzględniać powyższe, by skutecznie włączać seniorów w życie społeczne oraz tym samym minimalizować ryzyko marginalizacji społecznej seniorów.

Osobą z niepełnosprawnością jest osoba, której stan fizyczny, psychiczny i umysłowy powoduje trwałe lub okresowe znaczące ograniczenia możliwości wykonywania czynności życiowych tj. samoobsługi, przemieszczania się, czynności manualnych, orientacji w otoczeniu, zdolności komunikowania się z innymi ludźmi oraz czynności związanych z uczeniem się, wykonywaniem pracy, życiem rodzinnym czy prowadzeniem gospodarstwa domowego.

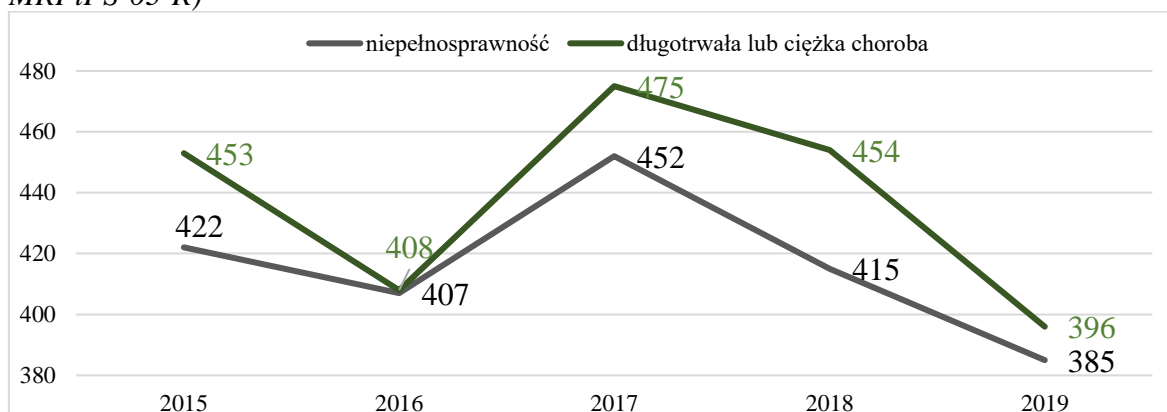
W Kościerzynie na koniec grudnia 2019 roku mieszkało 4 057 osób w wieku 65 i więcej lat, co stanowiło 17% wszystkich mieszkańców. Odsetek zwiększył się w latach 2015-2019 z poziomu 15%. Według miary ONZ (Eurostat) udział osób w wieku 65+ w populacji wyższy niż 10% oznacza fazę „zaawansowanej starości” danego społeczeństwa.

Wskaźnik obciążenia demograficznego wskazuje, że w latach 2015-2019 wzrosła liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym z 30,1 do 35,3 osób. pokazuje to, że średnio każda osoba ma pod opieką więcej osób starszych.

Charakterystycznym dla starzenia się społeczeństwa jest proces feminizacji, czyli rosnącej liczby kobiet niż mężczyzn wśród populacji osób starszych, jak również singularyzacja tj. częstsze pojawianie się gospodarstw jednoosobowych, w których mieszkają osoby starsze. Konsekwencją jest konieczność zapewnienia warunków do jak najdłuższego samodzielnego życia w miejscu zamieszkania osobom samodzielnie gospodarującym.

Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby były liczne w systemie. Choć w 2019 roku liczby rodzin były najniższe dla obu przesłanek to nie oznacza to zmniejszenia zapotrzebowania na pomoc. Z jednej strony może to być poziom kryterium dochodowego w pomocy społecznej ograniczający dostęp do systemu, z drugiej możliwe jest korzystanie z form wsparcia poza systemem.

Wykres 12. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby w mieście Kościerzyna w latach 2015-2019 (źródło: MRPiPS-03-R)

Utrzymanie dobrostanu we własnym środowisku zamieszkania jest ważnym celem systemu wsparcia. Osobom starszym samotnym lub w rodzinie, jeżeli członkowie rodziny nie są w stanie zapewnić wystarczającej opieki można przyznać usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. Obejmują one pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Ze statystyki Ośrodka wynika, że w każdym kolejnym roku od 2015 było więcej objętych tą formą pomocy w Kościerzynie. Przy wzroście liczby osób o 32%, do 104 osób, kwota świadczeń wzrosła o 102%, do poziomu 850 tys. zł. Warto zauważyć, że statystyki nie wykazują pomocy

świadczonej w sektorze prywatnym czy pomocy sąsiedzkiej, wsparcia nieformalnego. Gmina miejska nie organizowała usług specjalistycznych odpowiadającym specyficznym potrzebom seniorów lub/i osób z niepełnosprawnościami.

Dla osób z zaburzeniami psychicznymi, ze środków rządowych, realizowane są specjalistyczne usługi opiekuńcze. Również w tym obszarze wzrost jest regularny, choć zaczynający się ze znacznie niższego poziomu tj. 3 osób. W 2019 roku to już 13 osób, które wymagają wsparcia dostosowanego do szczególnych potrzeb osób, wynikającego z rodzaju ich schorzenia lub niepełnosprawności. Usługi świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Tabela 5. Usługi opiekuńcze w pomocy społecznej w mieście Kościerzyna w latach 2015-2019 (źródło: MRPiPS-03-R)

<i>Wyszczególnienie</i>	2015	2016	2017	2018	2019
usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania – liczba osób	79	86	96	89	104
liczba świadczeń (godzin usług)	35 537	36 243	37 522	38 009	39 704
kwota świadczeń	421 619	431 462	565 217	798 915	851 258
średnia kwota świadczenia w zł	11,86	11,90	15,06	21,02	21,44
specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi – liczba osób	3	8	9	10	13
liczba świadczeń (godzin usług)	728	1 258	1 858	1 796	3 417
kwota świadczeń	23 977	42 497	55 121	51 304	151 906
średnia wartość świadczenia w zł	32,90	33,78	29,67	28,57	44,46

Zapewnienie miejsc pobytu dziennego dla seniorów może być realizowane w klubach samopomocy i dziennych domach pobytu (DDP). W Kościerzynie funkcjonuje od 2019 roku jeden Dzienny Dom Pobytu „Senior+” na 15 miejsc, z których w całym roku skorzystało 19 osób. W DDP zapewniane były usługi wspomagające seniora w codziennym życiu, w tym gorący posiłek oraz zajęcia aktywizujące i usprawniające, terapia zajęciowa tj. arteterapia, muzykoterapia, silwoterapia, biblioterapia, ergoterapia, ludoterapia, hortikuloterapia. Odbywały się również spotkania międzypokoleniowe z dziećmi z przedszkola, uczniami szkół podstawowych oraz wychowankami Świetlicy Profilaktycznej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościerzynie.

Dla osób z zaburzeniami psychicznymi prowadzony jest przez NGO jeden środowiskowy dom samopomocy. Zgodnie z potrzebami zwiększono liczbę miejsc z 20 w 2015 roku do 30 w 2019 roku. W każdym roku wykorzystywana była możliwie najwyższa liczba dostępnych miejsc, rotacja uczestników była niewielka – średnio 2 nowych uczestników w roku. Pomimo zwiększenia liczby miejsc, na 31 grudnia były osoby oczekujące (wyjątkiem rok 2016, w którym utworzono 10 nowych miejsc). Na terenie Kościerzyny funkcjonuje Warsztat Terapii Zajęciowej prowadzony przez organizację pozarządową.

Tabela 6. Ośrodki wsparcia dla osób starszych i z niepełnosprawnościami w mieście Kościerzyna w latach 2015-2019 (źródło: OZPS)

stan na 31 grudnia roku sprawozdawczego	2015	2016	2017	2018	2019
liczba miejsc w ŚDS	22	32	30	30	30
liczba osób przebywających na 31 grudnia	18	28	28	28	29
przybyło w roku	2	13	1	3	2
ubyło w roku	2	3	1	2	1
liczba osób oczekujących	2	0	2	1	2
liczba dziennych domów pomocy	0	0	0	0	1
liczba miejsc	0	0	0	0	15
liczba osób korzystających	0	0	0	0	19

W przypadku braku możliwości zapewnienia wsparcia w miejscu zamieszkania, osoba może zostać umieszczona w domu pomocy społecznej (DPS). Dom świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających. Do wnoszenia opłaty za pobyt w DPS do wysokości średniego kosztu miesięcznego obowiązani są w kolejności: mieszkaniac domu (nie więcej niż 70% swojego dochodu), następnie małżonek, dzieci, rodzice, a na końcu gmina, z której osoba została skierowana. Obowiązek alimentacyjny ciąży przede wszystkim na członkach rodziny, którzy powinni partycypować w kosztach. Kierowanie do DPS i ponoszenie kosztów staje się coraz większym zadaniem. Liczba osób przebywających w domach pomocy społecznej różnego typu skierowanych z Kościerzyny w latach 2015-2019 wzrosła o połowę, z 25 do 38 osób. Jednocześnie średnia kwota świadczenia w tych latach wzrosła o 29%. Obie powyższe przesłanki wpłynęły na znaczny, bo 90% wzrost kwoty świadczeń do poziomu 881 tys. zł.

Tabela 7. Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej mieszkańcy miasta Kościerzyna w latach 2015-2019 (źródło: MRPiPS-03-R)

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	25	24	31	34	38
liczba świadczeń	245	275	332	356	362
kwota świadczeń w zł	462 926	549 313	688 172	811 094	880 925
średnia kwota świadczenia w zł	1 889	1 998	2 073	2 278	2 433
średnia liczba świadczeń na osobę (miesiąc)	9,8	11,5	10,7	10,5	9,5

Zapewnienie opieki osobom nie mogącym samodzielnie funkcjonować w pierwszej kolejności leży po stronie członków rodziny. Odpowiedzialność za warunki jest przypisana rodzinie. Długotrwała opieka nad osobami zależnymi obciąża opiekunów fizycznie, psychicznie i emocjonalnie. Niezbędnym jest zapewnienie wsparcia zarówno dla opiekunów formalnych, jak i nieformalnych np. w miejscu zamieszkania organizowanie opieki wytechnieniowej, rozszerzanie oferty placówek dziennych.

2.7. Dostępna infrastruktura

Realizacja zadań w gminach warunkowana jest dostępnymi zasobami lokalowymi, organizacyjnymi, jak i finansowymi. Zasoby samorządowe są uzupełniane przez zasoby w sektorze pozarządowym, tworzonym przez organizacje pozarządowe i inne podmioty tj. fundacje, organizacje kościelne. Ponadto, uruchamiane mogą być zasoby sektora prywatnego, w tym nieformalnego.

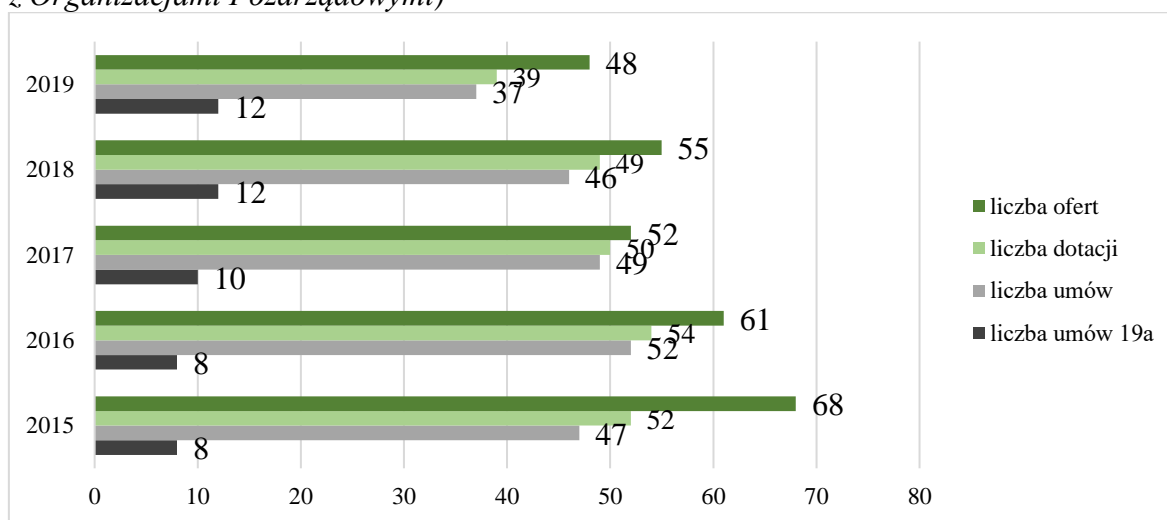
W Kościerzynie w zasobach infrastrukturalnych, w których udzielana jest pomoc osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej są: placówka wsparcia dziennego (od 2016 roku), środowiskowy dom samopomocy, dzienny dom pobytu dla seniorów (od 2019 roku), ogrzewalnia. Gmina posiada jednostkę organizacyjną w postaci Centrum Integracji Społecznej. Warsztat Terapii Zajęciowej jest prowadzony przez NGO. Jak widać, zasoby są na bieżąco dostosowywane do możliwości samorządu i potrzeb mieszkańców.

W realizacji zadań na rzecz osób potrzebujących mogą brać udział sami mieszkańcy, samodzielnie podejmując działania w obrębie i na rzecz własnej społeczności. Mieszkańcy sami najlepiej znając zasoby i potrzeby własnej społeczności, włączają najbardziej odpowiednie narzędzia do podwyższania jakości życia jej mieszkańców poprzez wybrane działania. Dzięki poczuciu sprawstwa i spełnienia, podwyższają jakość życia. Aktywność obywatelska i społeczna mieszkańców może być realizowana indywidualnie, w grupach

nieformalnych lub w ramach działania w organizacjach społecznych, jak również poprzez uczestniczenie w realizacji budżetu obywatelskiego.

Współpracę z organizacjami pozarządowymi w Gminie Miejskiej Kościerzyna reguluje coroczny program współpracy. W ramach współpracy realizowano formy niefinansowe: wymiana informacji, konsultacje aktów prawnych, wspólna organizacja wydarzeń, partnerska realizacja przedsięwzięć, szkolenia. W obszarze współpracy finansowej organizowano otwarte konkursy ofert na zadania wskazane w programie. Kwota wskazywana w programie w latach wahała się między 513 tys. a 595 tys. zł (537 tys. zł w 2019). Zainteresowanie organizacji aplikowaniem na zadania, analizując liczbę wpływających ofert, spadła w latach 2015-2019. Część ofert, na które przyznano dotację jest dość wysoka, jednak zwraca uwagę fakt, że w każdym roku było mniej umów niż przyznanych dotacji, co wynikało z rezygnacji organizacji z realizacji zadania publicznego. Z drugiej strony widać wzrost liczby ofert, na które udzielono dotacji w trybie pozakonkursowym (na podstawie art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie).

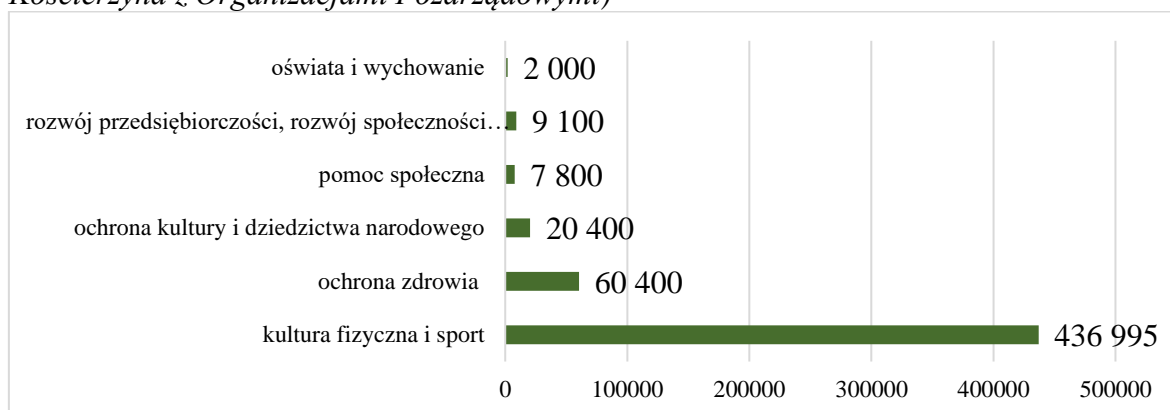
Wykres 13. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w mieście Kościerzyna w latach 2015-2019 (źródło: Ocena realizacji Programu Współpracy Gminy Miejskiej Kościerzyna z Organizacjami Pozarządowymi)

Największy udział udzielonych dotacji dotyczył kultury fizycznej i sportu – dotyczy to zarówno 2019 roku, jak i lat wcześniejszych. Wzrosty kwoty udzielonych dotacji w latach 2015-2019 były w obszarze ochrony zdrowia (+33%), rozwoju przedsiębiorczości i rozwoju społeczności lokalnych (nowe zadanie od 2016) oraz ochrony kultury i dziedzictwa narodowego (+9%). Spadek, z niskiego poziomu dofinansowania zanotowano w obszarach pomocy społecznej (-30%) oraz oświaty i wychowania (-82%).

Wykres 14. Kwoty udzielonych dotacji organizacjom pozarządowym w zł w mieście Kościerzyna w 2019 roku (źródło: Ocena realizacji Programu Współpracy Gminy Miejskiej Kościerzyna z Organizacjami Pozarządowymi)

Stosunkowo niski stopień profesjonalizacji organizacji pozarządowych miał wpływ na zakres współpracy z Gminą Miejską Kościerzyna. Małe doświadczenie, niewystarczające zasoby kadrowe mogą stać się barierami w rozszerzaniu obszarów współpracy, w tym współpracy wieloletniej. Przekazywanie zadań w długofalowej perspektywie buduje także siłę trzeciego sektora. Na uwagę zasługuje fakt ograniczonej współpracy w obszarze pomocowym.

Uzupełniającymi działaniami są realizowane projekty. Z budżetu krajowego zbudowano infrastrukturę sportowo-rekreacyjną o charakterze wielopokoleniowym nad Jeziorem Gałęźnym w Kościerzynie, zapewniono funkcjonowanie Dziennego Domu Pobytu „Senior+”, zakupiono pierwsze wyposażenie dla Centrum Integracji Społecznej w Kościerzynie. Z funduszy Unii Europejskiej realizowano aż 3 projekty w obszarze edukacji tj. Tęczowe przedszkole - upowszechnianie edukacji przedszkolnej w Kościerzynie, Edukacja kluczem do przyszłości – podniesienie kompetencji kościerskich uczniów, Siódemka dla wszystkich – upowszechnianie edukacji przedszkolnej w Kościerzynie. Wartość tych projektów wynosiła 3 253 tys. zł. Ponadto, w obszarze infrastruktury w wyniku realizacji projektów o wartości 1 258 tys. zł powołano Kościerskie Centrum Integracji Społecznej oraz utworzono i wyposażono Dzienny Dom Pobytu „Senior+”.

2.8. Profesjonalna kadra

W Kościerzynie funkcjonuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizujący zadania z m.in. ustawy o pomocy społecznej, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W latach 2015-2019 w MOPS zatrudnionych było od 32 do 36 pracowników (z wyłączeniem osób realizujących m.in. ustawy o świadczeniach rodzinnych, o pomocy

osobom uprawnionym do alimentów). W ostatnich dwóch latach 2018-2019 zwiększyła się liczba pracowników socjalnych. Po ukończeniu studiów lub kolegium pracownik wykonuje szereg działań nakierowanych na udzielenie efektywnego wsparcia pozwalającego osobie lub rodzinie na ile to możliwe samodzielne funkcjonowanie. W analizowanych latach 2015-2019 MOPS spełniał ustawowy warunek 1 pracownika socjalnego na 2 000 osób lub 1 pracownika socjalnego na 50 rodzin korzystających z pracy socjalnej.

Od 2017 roku liczba asystentów rodziny zwiększyła się z 2 do 3, co pozwoliło na objęcie wsparciem większej liczby rodzin z problemami opiekuńczymi. W ramach stałego zatrudnienia pracują także 2 osoby w placówce wsparcia dziennego.

W zasobach miejskich w obszarze ośrodków wsparcia dla osób starszych i z niepełnosprawnościami łącznie w środowiskowym domu samopomocy oraz dziennym domu pobytu w 2019 roku pracowało 13 osób.

W jedynej placówce w Kościerzynie dla osób bezdomnych – ogrzewalni – pracowało 5 osób i liczba ta od 2015 zwiększyła się z 2 pracowników.

Tabela 8. Kadra pracująca w obszarze wsparcia w mieście Kościerzyna na 31 grudnia w latach 2015-2019 (źródło: OZPS)

<i>Wyszczególnienie</i>	2015	2016	2017	2018	2019
MOPS Kościerzyna (bez w działu świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego, placówki wsparcia dziennego)	32	33	32	33	36
liczba pracowników socjalnych	12	12	12	13	13
liczba asystentów rodziny	2	2	3	3	3
liczba osób zatrudnionych w placówce wsparcia dziennego	-	2	2	2	2
liczba osób zatrudnionych w środowiskowym domu samopomocy	12	13	13	11	11
liczba osób zatrudnionych w dziennym domu pobytu Senior+	-	-	-	-	2
liczba osób pracujących w ogrzewalni	2	2	4	5	5

Kadra w obszarze wsparcia społecznego pracuje również w organizacjach pozarządowych, innych podmiotach. Warto podkreślić, że oprócz osób zatrudnionych wsparcie realizowane jest przez wolontariuszy. Zapewnianie dostępu do szkoleń, podwyższania kompetencji kadry, współpracy pomiędzy podmiotami na terenie miasta przyczynia się do zwiększenia jakości realizowanych usług.

3. Analiza SWOT

Rodzina

Co działa w gminie i powinno być kontynuowane:	Co nie działa, czego brakuje:
<ul style="list-style-type: none"> - wsparcie dla rodzin wielodzietnych, bon turystyczny, KDR, KKDR (Kościerska Karta Dużej Rodziny), 500+, - poradnictwo rodzinne (PCPR, MOPS, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna), - wsparcie asystentów rodzin, - możliwość oparcia w rodzinie w sytuacjach kryzysowych, trudnych, na tzw. starcie życiowym (np. brak pracy, trudności w szkole) = zwiększenie poczucia wartości, - większa dostępność mieszkań, - pikniki rodzinne np. Kolory Trzeźwości, - Dzień Zdrowia, - wyższe środki finansowe dla rodzin – zwiększenie komfortu życia, - poczucie bezpieczeństwa i realizacji potrzeb wyższego rzędu, - wsparcie rodzin osób niepełnosprawnych dzięki min.: (ŚDS), Dzienny Dom Pobytu Senior+, usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, - WTZ – Warsztaty Terapii Zajęciowej, - działające organizacje pozarządowe, - piecza zastępcza rodzinna i instytucjonalna, - Centrum Integracji Społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> - brak dostępu do terapii małżeńskiej (prywatne), - osoby zależne bywają ciężarem instytucja „ma” przejmować całość opieki – mała chęć współpracy w zapewnieniu opieki, - obowiązek alimentacji dzieci wobec rodziców nie jest realizowany, - zbyt konserwatywne postawy i wychowanie powoduje rozluźnienie więzi w rodzinie (konflikt pokoleń, „ucieczka młodych”, brak dialogu), nieumiejętność komunikacji międzypokoleniowej, - zbyt niskie kompetencje brak umiejętności rodzicielskich – brak umiejętności wychowawczych rodziców, - niski poziom zasad i norm w rodzinie, - nieprzekazywanie pozytywnych wzorców w rodzinie, - brak cyklicznych spotkań dla całych rodzin (wielopokoleniowych), - mało rodzin zastępczych, zwłaszcza specjalistycznych, - niedostateczne wsparcie dla rodzin dorosłych osób z autyzmem – brak opieki wychowawczej, - współpraca międzypokoleniowa w rodzinie na rzecz rodziny (brak współpracy), - brak wsparcia rodzin w kontekście polityki prenatalnej, - deinstytucjonalizacja placówek opiekuńczo-wychowawczych
Co sprzyja działaniu i wprowadzaniu zmian:	Co może zagrażać wprowadzonym zmianom:
<ul style="list-style-type: none"> - potencjał placówek – istniejące placówki wsparcia mające wgląd i możliwości „edukacyjne”, - polityka prorodzinna, 	<ul style="list-style-type: none"> - szybki rozwój technologii – uzależnienia on-line – „behawioralne”, - niski status materialny (biedniejsi są wyśmiewani) marginalizacja, wyuczona,

<ul style="list-style-type: none"> - zwiększanie aktywności osób w wieku poprodukcyjnym (60+), - zwiększająca się liczba miejsc w żłobkach, przedszkolach, - system prawny sprzyjający wychowaniu dzieci (prawo pracy, urlopy macierzyńskie, wychowawcze) kodeks rodzinny i opiekuńczy - rozwój infrastruktury dla spędzania czasu rodzinnego (parki, place zabaw, ścieżki rowerowe, boiska itp), - wzrost zaangażowania ojców w bezpośrednią opiekę nad dziećmi (zmiana postrzegania „roli społecznej” ojca), - rynek nieruchomości zwiększa się liczba mieszkań socjalnych i komunalnych na terenie miasta 	<p>niezaradność,</p> <ul style="list-style-type: none"> - przrzucanie odpowiedzialności za rodzinę na instytucje (DPS, szkoła, MOPS, PCPR itd), seniorzy, dzieci, - rozpad kultu rodziny, - pęd życia, pogoń za pieniądzem, nieliczenie się z innymi, - kult „ja” – jestem najważniejszy, (egoistyczne podejście w relacjach międzyludzkich), - problemy dzieci: zdrowotne - depresja, zaburzone zachowanie, brak aktywnego udziału rodziców w życiu dziecka (pracują, gonią za pieniądzem) przrzucenie odpowiedzialności na instytucje, - rozluźnienie więzi rodzinnych, - brak zainteresowania zakładaniem rodziny jako jednostki społecznej, - odsuwanie w czasie rodzicielstwa, - świadoma rezygnacja z potomstwa, - brak aktywności zawodowej, - emigracja, - brak porozumienia między byłymi małżonkami, - poczucie wstydu w związku z szukaniem pomocy – małe miasto
--	--

Zdrowie

Co działa w gminie i powinno być kontynuowane:	Co nie działa, czego brakuje:
<ul style="list-style-type: none"> - programy profilaktyczne, - wyprofilowane działania NGO w zakresie opieki nad osobami starszymi, - liczne przestrzenie aktywności fizycznej, - kluby sportowe, - udostępnianie zaplecza lokalowego i innych przestrzeni do wykorzystania na aktywności mieszkańców – dla osób indywidualnych oraz organizacji sportowych (kluby, świetlice, sale, boiska itp.), - Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, - Centrum Zdrowia Psychicznego (Szpital Specjalistyczny), - WTZ i CIS, - bogata oferta sportowa, prozdrowotna dla różnych grup wiekowych (Nordic Walking, LOT Serce Kaszub, kluby sportowe, KOSiR, nauka pływania, karate, tańce), - e-recepta i e-zwolnienie, zwiększenie kompetencji pielęgniarek w zakresie zwolnień chorobowych i recept 	<ul style="list-style-type: none"> - trudność w dostępie do usług specjalistów (np. psychiatria dziecięca) oraz lekarzy rodzinnych, - brak technicznych rozwiązań ułatwiających obsługę pacjenta – system rejestracji, - brak alternatywnych form opieki nad osobami zależnymi, - brak przepływu informacji na temat działań profilaktycznych, - brak samorządowej / publicznej obsługi zdrowia (niewystarczająca liczba kadry medycznej), - opieka stomatologiczna w szkołach (obowiązkowa), - zbyt mała dostępność usług w ramach NFZ, - niewystarczające informacje o programach zdrowotnych kierowanych do społeczeństwa, - niewystarczająca profilaktyka (opieka) w zakresie dbałości o zdrowie psychiczne (zwłaszcza dzieci i młodzieży), - niewystarczająca edukacja w zakresie dojrzewania, buntu dzieci i młodzieży (np. dla rodziców, nauczycieli)
Co sprzyja działaniu i wprowadzaniu zmian:	Co może zagrażać wprowadzonym zmianom:
<ul style="list-style-type: none"> - Dzienny Dom Pobytu Senior+, - wzrost świadomości mieszkańców, - rozwój infrastruktury (boiska, ścieżki rowerowe, przystań kajakowa, itp.), - wzrost liczby przychodni, poradni, - wsparcie finansowe służby zdrowia przez samorząd, - rozwój technologii medycznej – szczepionki, leki na choroby cywilizacyjne, - usunięcie rejonizacji w dostępie do usług medycznych, - działania profilaktyczne uruchamiane różnymi kanałami adekwatnie do wieku, - infrastruktura (szpital, basen, KOSiR, CIS, przychodnie, itp.), - utworzenie aplikacji do rejestracji w przychodni / e-rejestracja 	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczone możliwości finansowania działań na rzecz zdrowia, - słaby system opieki nocnej, weekendowej, - sytuacje kryzysowe / nieprzewidziane, - nowe zagrożenia w skali globalnej, - niestabilność przepisów prawa, - samoleczenie się przy pomocy internetu, - zbyt duża suplementacja – leki na wszystko, uzależnienie od leków, - manipulacja przy pomocy reklam medycznych, przekazu medialnego, - brak specjalistów, - niechęć społeczeństwa do korzystania z ofert prozdrowotnych, profilaktycznych, - małe środowisko, wstyd przed korzystaniem z działań profilaktycznych, - choroby cywilizacyjne i pandemie

Edukacja

Co działa w gminie i powinno być kontynuowane:	Co nie działa, czego brakuje:
<ul style="list-style-type: none"> - zróżnicowane rodzaje szkół, szkoła muzyczna, branżowa, specjalna, licea, technika wielozawodowe, studia (licencjat, magisterskie), policealne, Cech Rzemiosł Różnych, (ciągłość edukacji) wczesnoszkolna i przedszkolna, kursy dla seniorów (komputerowy, projekty unijne oraz lokalne), - poradnictwo zawodowe (szkoły podstawowe, PUP, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna), - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, - kluby sportowe, szkoły piłkarskie, itp. - CIS, - samorządowe programy edukacyjne (zajęcia dodatkowe), - pozyskiwanie środków na edukację (miękkie i twarde), - rozwój bazy przedszkolnej i żłobkowej, - podnoszenie poziomu edukacji w szkołach, poprawa wyników nauczania, - prywatna oferta zajęć pozalekcyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> - brak MOW (Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego dla młodzieży zdemoralizowanej) oraz MOS (Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapeutycznego dla trudnej młodzieży), - mało animatorów środowiska lokalnego, - analiza rynku lokalnego odbiegająca od potrzeb pracownika w odniesieniu do szkół zawodowych (zawody brakujące w mieście), zmiany kierunków kształcenia w szkole, - niewystarczające zasoby szkół zawodowych w dostosowaniu się do potrzeb rynku pracy, - mała skala kształcenia ustawicznego, - brak oferty edukacyjnej dla cudzoziemców, - niska świadomość społeczna dot. konieczności kształcenia ustawicznego, - mała popularyzacja aktywności „społeczno-edukacyjnej” szkół po zajęciach edukacyjnych (aktywizacja rodziców do samoedukacji – lub edukowania się poprzez aktywność własną), - brak skutecznego funkcjonowania projektów dla uzdolnionej młodzieży, - za mało godzin w zakresie doradztwa zawodowego dla młodzieży
Co sprzyja działaniu i wprowadzaniu zmian:	Co może zagrażać wprowadzonym zmianom:
<ul style="list-style-type: none"> - polityka władz lokalnych (otwartość na propozycje), - polityka socjalna państwa, - rozwój bazy lokalowej itp. orliki, szkoły, świetlice, remonty, wyposażenie szkół, e-komunikacja, - współpraca Samorządu z Powiatowym Urzędem Pracy, - doskonalenie zawodowe nauczycieli, - rozwój i korzystanie z nowych technologii, - Strategia Rozwoju Edukacji dla Miasta Kościerzyna, - możliwość korzystania z projektów, finanse, - dobra infrastruktura szkolna, - świadomość społeczna w zakresie potrzeby i obowiązku edukowania, - postęp technologiczny 	<ul style="list-style-type: none"> - brak inicjatyw i środków lub znaczne ich ograniczenie, - brak nauczycieli przedmiotów ścisłych – słabe płace, zmęczenie i rutyna, obniżanie autorytetu nauczycieli, - ciągłe reformowanie szkolnictwa, - brak osób chętnych do wykonywania trudnych zawodów (robotniczych, opiekuńczych, budowlanych, transportowych), - brak motywacji do kształcenia, - odpływ zdolnych uczniów do szkół średnich – w dużych miastach, - ciągle spadający przyrost naturalny, - niewystarczające środki finansowe (obniżana subwencja oświatowa)

Starzenie się społeczeństwa

Co działa w gminie i powinno być kontynuowane:	Co nie działa, czego brakuje:
<ul style="list-style-type: none"> - Dzienny Dom Pobytu Senior+, - organizacje pozarządowe działające na rzecz seniorów, - usługi opiekuńcze, - Kluby Seniora, - Rada Seniorów przy Radzie Miasta, - Całodobowe Ośrodki Opiekuńcze, - oferta sportowa, prozdrowotna (np. KOSIR), 	<ul style="list-style-type: none"> - słabo rozwinięta infrastruktura zdrowotna, - brak lekarzy geriatrów, - niedobór osób świadczących usługi opiekuńcze, - niski prestiż zawodów opiekuńczych, - brak opieki wytchnieniowej dla rodzin, - brak inicjatyw pomocowych ze strony seniorów dla innych seniorów (wolontariat), - brak ofert aktywności zawodowej dla zainteresowanych seniorów (system), - świadomość społeczna dot. aktywności osób starszych, - brak dziennego ośrodka wsparcia dla osób z chorobą Alzheimera, - brak gminnego DPS, - niska świadomości w zakresie obowiązku opieki nad rodzicami, - brak spójnej polityki senioralnej (dokument), - mało zróżnicowana oferta kulturalna dla seniorów, - przepisy niektórych aktów i progi dochodowe kwalifikujące seniorów / osoby samotne i starsze do różnych form pomocy nie przystają do sytuacji faktycznej finansowej - uniemożliwiają wsparcie, „brak elastyczności”
Co sprzyja działaniu i wprowadzaniu zmian:	Co może zagrażać wprowadzonym zmianom:
<ul style="list-style-type: none"> - monitoring stopnia zadowolenia mieszkańców, - przychyłność Samorządu, - rosnąca świadomość społeczna, - programy istniejące – wspierające działalność na rzecz seniorów, - liderzy działający na rzecz seniorów, - zmiana mentalności innych grup wiekowych wobec seniorów (senior to nie tylko dziadek z laską siedzący w domu), - postęp medyczny, - rozwój techniczny / technologiczny w zakresie utrzymania kontaktu (telefony, komunikatory itp.), 	<ul style="list-style-type: none"> - skromne finanse – zubożenie seniorów, - zanikanie domów wielopokoleniowych, - bierność zawodowa i społeczna seniorów, - osamotnienie – rosnąca liczba dzieci poza granicami RP, - utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej, - bariery architektoniczne w miejscu zamieszkania, - postępujące osłabienie więzi rodzinnych – brak odpowiedzialności za rodzinę / rodziców, nierealizowanie obowiązku opieki i alimentacji, - osłabienie więzi sąsiedzkich,

<ul style="list-style-type: none"> - dobrze rozwinięta infrastruktura dla seniorów, - szkoły edukujące w zakresie opieki nad osobami starszymi, chorymi, - napływ seniorów z innych miejscowości – miasto przyjazne „seniorom” – zmiana infrastruktury, - organizowanie akcji informacyjnych, spotkań i edukowanie o zagrożeniach 	<ul style="list-style-type: none"> - zbyt duża ufność osób starszych – próby oszustw, - bariera wewnętrzna wśród samych seniorów, lęk przed zmianą, jaka przychodzi w związku z uczestnictwem w projekcie czy zajęciach w instytucjach dla seniorów
---	---

Zjawiska społeczne

Co działa w gminie i powinno być kontynuowane:	Co nie działa, czego brakuje:
<ul style="list-style-type: none"> - reakcje środowiska na zjawiska: <ul style="list-style-type: none"> • przemocy (ze strony szkoły, służba zdrowia, OPS, MKRPA, KPP, inne), • alkoholizmu (ze strony rodziny, instytucji - Prokuratury, KPP, MKRPA, inne), - współpraca pomiędzy instytucjami w zakresie problemów społecznych, wymiana informacji, wspólne działania, - opieka dla dzieci cudzoziemców (poradnia, szkoła), - warsztaty dla rodzin, szkoła dla rodziców, - pomoc socjalna dla rodzin, - zwiększa się świadomość i tolerancja w stosunku do osób niepełnosprawnych, - dostępność do różnych form pomocowych – terapii, poradnictwa, diagnostyki, - Punkt Interwencji Kryzysowej, - Punkty Poradnictwa Prawnego 	<ul style="list-style-type: none"> - brak wystarczającej współpracy instytucji, - brak skutecznej motywacji do podjęcia pracy przez osoby długotrwale bezrobotne, - mała tolerancja dla grup mniejszościowych - niewystarczająca odwaga społeczeństwa pod kątem zgłaszania zjawisk społecznych tj. przemoc, alkoholizm, przestępstwa, - edukacja (język) dla dorosłych cudzoziemców, - brak Izby Wytrzeźwień (zadanie powiatu) – konieczność współpracy samorządów, - brak empatii i wrażliwości wśród ludzi, - mała liczba specjalistycznych poradni dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych, - niska świadomość w zakresie konieczności społecznego reagowania na negatywne zachowania i zjawiska społeczne, - brak oferty / zasobów / pomocy / planu działań/ systemowych rozwiązań – dla cudzoziemców, - brak systemu włączania cudzoziemców w „życie społeczne” miasta w jakąkolwiek aktywność
Co sprzyja działaniu i wprowadzaniu zmian:	Co może zagrażać wprowadzonym zmianom:
<ul style="list-style-type: none"> - małe środowisko, to że się znamy instytucjonalnie, - wymiana kulturowa (cudzoziemcy), - wykwalifikowanie cudzoziemców, - działanie organizacji pozarządowych i społecznych oraz organizacji wspierających grupy społeczne np. niepełnosprawnych, cudzoziemców, bezrobotnych, uzależnionych itp., - zaangażowanie specjalistów, - inicjatywy lokalne, - istniejące instytucje udzielające wsparcia, - sytuacja rynku pracy wymusi otwartość na cudzoziemców, - otwartość i dostrzeganie nowych wyzwań, 	<ul style="list-style-type: none"> - pandemie, kryzysy cywilizacyjne, - kryzysy np. związany z pandemią zwiększa problemy emocjonalne, uzależnienia, a w konsekwencji przemoc, - ograniczone środki finansowe, - niewystarczająca liczba kadr, - emigracja, - zbyt szeroka pomoc socjalna / uzależnienie od pomocy – zagrożenie dla motywowania biernych zawodowo, - brak tolerancji i otwartości - przrzucanie odpowiedzialności, - mała kontrola rodzicielska, - zwiększone zagrożenie związane z używkami, powodowane zwiększającą się

<p>których nie unikniemy, które już funkcjonują i będą się rozwijać,</p> <ul style="list-style-type: none"> - oferta edukacyjna dla cudzoziemców (tłumacz, nauczyciel języka, wolontariat językowy, adaptacja – informacje w innym języku), - szansa w wykorzystaniu potencjału osób napływowych, - zbadanie kompetencji osób napływowych w celu ich włączenia w zaspokojenie potrzeb lokalnych sprzyjających adaptacji 	<p>ich dostępnością</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak przygotowania służb do nowych wyzwań, - napływ osób „niechętnych do pracy”
--	--

Jakość usług instytucji w mieście

Co działa w gminie i powinno być kontynuowane:	Co nie działa, czego brakuje:
<ul style="list-style-type: none"> - dostępność usług, - wykwalifikowana kadra, - dobra współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi, - wspieranie przez samorządy organizacji pozarządowych, - szeroka oferta usług pomocowych, - współpraca pomiędzy pracownikami różnych instytucji 	<ul style="list-style-type: none"> - bariery prawne i techniczne w komunikacji pomiędzy instytucjami (wspólna e-sieć), - niewystarczające wykorzystywanie platform elektronicznych do obsługi spraw urzędowych przez mieszkańców, - brak procedur do pracy zdalnej (pracownik będąc w domu nie ma dostępu do wszystkich potrzebnych informacji – ZUS, KRUS itp.), - niedofinansowanie instytucji, - szkolenia z zakresu komunikacji obsługi, kultury obsługi klienta, - brak przygotowania do obsługi cudzoziemców
Co sprzyja działaniu i wprowadzaniu zmian:	Co może zagrażać wprowadzonym zmianom:
<ul style="list-style-type: none"> - kompetencje pracowników, - dostępność do instytucji, - coraz większa możliwość szkoleń, - otwartość na zmiany i zjawiska społeczne, - odpowiednie gratyfikowanie specjalistów 	<ul style="list-style-type: none"> - czynnik ludzki, - brak odpowiednich środków teleinformatycznych, - strach przed zmianami (pracownicy), - nie wystarczająca reaktywność instytucji do sytuacji kryzysowych, - niedofinansowanie, - zwiększanie zadań i obowiązków dla instytucji bez zwiększenia zasobów kadrowych i finansowych, - brak zaufania do technologii i brak umiejętności (e-urząd, konta bankowe, podstawowe sprawy można załatwić w większości zdalnie), - zbyt rozbudowana biurokracja

4. Kierunki rozwoju Miasta

4.1. Wizja rozwoju społecznego

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla miasta Kościerzyna jest wyznaczenie kierunków dla rozwoju społecznego na najbliższe lata oraz zidentyfikowanie nowych zjawisk społecznych i wyzwań, którym miasto będzie musiało sprostać.

Kościerzyna miastem wrażliwym na nowe zjawiska społeczne i wyzwania przyszłości oraz miastem rozwoju usług społecznych przeznaczonych dla aktywnych i świadomych mieszkańców

Powyższa wizja za niezwykle ważne uznaje poziom życia wszystkich mieszkańców. Na poziom życia istotny wpływ ma nie tylko rozwiązywanie problemów społecznych, ale też równy dla wszystkich dostęp do szeroko rozumianych usług społecznych.

Budując wrażliwość na nowe zjawiska społeczne i wyzwania przyszłości należy zwrócić uwagę na problemy społeczne w trzech wymiarach:

1. Pierwszy wymiar czyli zapobieganie potencjalnym problemom społecznym (przewidywanym, możliwym), zanim one wystąpią, a więc – profilaktyka społeczna;
2. Drugi wymiar to rozwiązywanie problemów, które już nastąpiły, a więc – uzdrawianie sytuacji społecznej poprzez likwidację bądź możliwe ich ograniczanie;
3. Trzeci wymiar to praca skierowana na potencjały (a nie bezpośrednio na problemy).

Nowoczesna aktywna polityka społeczna odpowiada tym trzem wymiarom patrzenia na problemy społeczne i zakłada dla nich rozwój usług społecznych.

Przy określaniu kierunków rozwoju usług społecznych w Kościerzynie zwrócono też uwagę na nowe wyzwania wykraczające poza tradycyjny katalog problemów społecznych. Na problem społeczny patrzymy w taki sposób, który nie ogranicza naszego myślenia do tradycyjnego katalogu zjawisk uważanych dotychczas najczęściej za problemy społeczne.

Dla bieżącego reagowania na nowe zjawiska i wyzwania w polityce społecznej niezmiernie ważna jest uważność i wrażliwość służb miejskich, ale też samych mieszkańców.

Na zadowolenie mieszkańców w dużym stopniu wpływa dostęp do edukacji, usług pomocowych, pośrednictwa pracy oraz też usług społecznych adresowanych do odbiorców z różnych grup społecznych.

Na podstawie diagnozy sytuacji społecznej w mieście Kościerzyna oraz analizy SWOT, przyjęte zostały obszary priorytetowe dla realizowania polityki społecznej.

Priorytetowymi obszarami w sferze rozwiązywania problemów społecznych na kolejne lata w mieście Kościerzyna uznano:

1. rodzinę
2. edukację
3. zdrowie
4. starzenie się społeczeństwa
5. zjawiska społeczne
6. jakość usług instytucji w mieście

Każdy z wybranych priorytetów został przełożony na cel strategiczny, który wyznacza szczególnie kierunek działań strategicznych. Do każdego celu strategicznego wskazano cele operacyjne podzielone na kierunki działań. Dodatkowo wskazano podmioty wiodące i odpowiedzialne za realizację strategii. Dokument zawiera także wskaźniki ułatwiające dokonywanie oceny stopnia realizacji strategii.

4.2. Cele strategiczne, szczegółowe i zadania do realizacji

Strategia będzie realizowana przez sześć celów strategicznych, mających charakter ogólny. Cele strategiczne odpowiadają wyznaczonym priorytetowym obszarom.

Celom strategicznym są podporządkowane cele operacyjne i kierunki działań.

Cel strategiczny 1	NOWY MODEL RODZINY XXI WIEKU WYZWANIEM DLA MIASTA
Cel strategiczny 2	WSPIERANIE SYSTEMU EDUKACJI ODPOWIADAJĄCEMU WYZWANIOM DYNAMICZNIE ROZWIJAJĄCEGO SIĘ ŚWIATA
Cel strategiczny 3	WSPIERANIE OFERTY USŁUG MEDYCZNYCH
Cel strategiczny 4	REALIZACJA ODPOWIEDZIALNEJ POLITYKI SENIORALNEJ
Cel strategiczny 5	UWAŻNOŚĆ, WRAŻLIWOŚĆ I SKUTECZNE REAGOWANIE NA ZJAWISKA SPOŁECZNE
Cel strategiczny 6	DOSTĘPNOŚĆ I WYSOKA JAKOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH W MIEŚCIE

Cel strategiczny 1 **NOWY MODEL RODZINY XXI WIEKU WYZWANIEM DLA MIASTA**

Rodzina odgrywa ogromną rolę w życiu człowieka i jest elementem jej rozwoju. Powinna być źródłem wzajemnej miłości, szacunku i solidarności. Obecnie polskiej rodzinie przypadło funkcjonować w trudnym czasie. Zachwiana została hierarchia wartości, rozluźnieniu uległy normy etyczne i moralne, a także więzi emocjonalne między jej członkami. Obecnie mamy do czynienia z powstającym na naszych oczach nowymi typami rodziny.

Model rodziny XXI wieku różni się bardzo od tej rodziny sprzed wieków. Zanikają rytuały, funkcje i wartości ogniska domowego. Tak, jak zmieniają się epoki w dziejach ludzkości tak i zmienia się rodzina i jej rola w życiu każdej osoby.

W dzisiejszych czasach wraz z rozwojem cywilizacji powstają coraz to nowe problemy w rodzinie. Wiele polskich rodzin na skutek ich dysfunkcyjności wymaga wsparcia z zewnątrz: wsparcia psychologicznego, pedagogicznego, społeczno-socjalnego. Właśnie wtedy, gdy rodzina nie może zadbać sama o siebie, potrzebna jest pomoc państwa, które oferuje różnorodne usługi, będące podstawą stabilizacji i oparcia.

Prawidłowo funkcjonującej rodziny dzieciom i młodzieży nie zastąpi nikt – ta myśl jest przewodnim motywem działań wspierających rodziny przeżywające kryzys. Wsparcie takim rodzinom udzielane jest m.in. poprzez poradnictwo, asystenturę, terapię rodzin.

W aktualnym świecie pojawia się wiele niepokojących sygnałów w odniesieniu do prawidłowego funkcjonowania rodziny. Są to m.in. rozwody, konflikt międzypokoleniowy, uzależnienia, rozpad rodziny, ludzie starsi pozostają zdani sami na siebie, powstawanie tzw. rodzin niepełnych. Wiele problemów rodzin związanych jest z patologią społeczną. Jednak ta podstawowa komórka społeczna musi je rozwiązać i żyć w zgodzie. Jest to trudne, ale nie niemożliwe. Wiele rodzin potrafi to osiągnąć, czasem przy pomocy specjalistów.

Obecnie z przyczyn demograficznych zmniejsza się potencjał opiekuńczy rodziny. Rodziny stają się mniej liczne, kontakty są mniej intensywne, rozpadają się rodziny wielopokoleniowe. Jedną z konsekwencji demograficznego starzenia się społeczeństw jest wzrost liczby osób o ograniczonej samodzielności. Możliwości sprawowania przez rodzinę opieki nad jej niesamodzielnymi członkami są coraz bardziej ograniczone i coraz częściej zastępowane opieką spoza rodziny lub opieką instytucji.

Rodzina XXI wieku to też ogromny zasób możliwości, który można wykorzystywać do realizacji wyzwań miasta.

Wspierajmy Rodzinę! Dbajmy o wartości!

Tabela celów operacyjnych do celu strategicznego 1
NOWY MODEL RODZINY XXI WIEKU WYZWANIEM DLA MIASTA

Numer celu operacyjnego	Cel operacyjny	Działania
1.1	Zapewnienie wsparcia rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczym	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększanie efektywności pracy socjalnej na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi • Zapewnienie wysokiej jakości asystentury rodzin • Prowadzenie działań zwiększających kompetencje rodzicielskie i wychowawcze • Realizacja wsparcia dziennego dla dzieci • Zapewnienie różnych form poradnictwa dla rodzin potrzebujących wsparcia • Podejmowanie działań mających na celu integrację rodzin • Zwiększanie dostępu do mieszkań socjalnych i komunalnych dla potrzebujących rodzin
1.2	Identyfikacja przyczyn kryzysów rodzin i wypracowanie sposobów interwencji w nowo zidentyfikowanych kryzysach	<ul style="list-style-type: none"> • Uwzględnianie w tworzonych programach i strategiach sposobów identyfikacji i interwencji w nowo zidentyfikowanych kryzysach • Organizowanie interwencji kryzysowej • Wzmacnianie współpracy instytucji działających na rzecz przeciwdziałania sytuacjom kryzysowym • Wypracowanie nowych sposobów pracy z rodzinami, innymi niż tradycyjne (rodziny bez dzieci z wyboru, żyjące w związkach nieformalnych, rodziny patchworkowe)
1.3	Odpowiedzialność rodziny względem odpowiedzialności instytucji	<ul style="list-style-type: none"> • Uświadamianie rodzinom zakresu ich odpowiedzialności i zakresu odpowiedzialności instytucji • Działania uświadamiające rodziny o ich odpowiedzialności w przypadku zaburzeń psychicznych dzieci • Działania uświadamiające rodziny o ich odpowiedzialności w przypadku opieki nad osobami zależnymi • Egzekwowanie odpowiedzialności rodzin za opiekę nad osobami zależnymi

Numer celu operacyjnego	Cel operacyjny	Działania
		<ul style="list-style-type: none"> • Podejmowanie działań w kierunku egzekwowania wsparcia dzieci wobec rodziców
1.4	Zapewnienie wsparcia rodzinom z osobami zależnymi	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie specjalistyczne rodzin z osobami z niepełnosprawnościami • Wspieranie w dostępie do opieki wytchnieniowej
1.5	Budowanie aktywności rodzin w różnych sferach życia (sfera zawodowa, odpowiedzialności za siebie, za rodzinę, edukacyjna itd.)	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększanie aktywności zawodowej osób długotrwale korzystających ze świadczeń pieniężnych • Zwiększanie aktywności zawodowej osób w wieku poprodukcyjnym (60+) • Podejmowanie działań na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami • Budowanie poczucia odpowiedzialności rodzicielskiej i inspirowanie rodzin do aktywnego wkładu w wychowanie i edukację swoich dzieci

Cel strategiczny 2 WSPIERANIE SYSTEMU EDUKACJI ODPOWIADAJĄCEMU WYZWANIAM DYNAMICZNIE ROZWIJAJĄCEGO SIĘ ŚWIATA

Współczesny system edukacji w błyskawicznie zmieniającej się wokół nas rzeczywistości powinien podążać za tempem tych przemian.

W centrum szkoły XXI wieku znajduje się uczeń. To on jest początkiem i końcem wszystkich działań edukacyjnych. Dlatego przekaz, który do niego kierujemy powinien być spersonalizowany i dopasowany do jego możliwości.

Należy pamiętać, że z samego faktu używania nowych technologii w danej szkole nie wynika innowacyjność prowadzonych tam zajęć. Za wprowadzeniem do szkoły technicznych nowinek dydaktycznych powinny pójść zmiany w metodyce nauczania.

W nowoczesnej edukacji zaleca się pracę dydaktyczną organizowaną w oparciu o metodę projektów, która jest atrakcyjna dla uczniów, stanowi oderwanie od dotychczasowych

tradycyjnych metod. Poza urozmaiceniem praktyki szkolnej metoda projektu tworzy przestrzeń dla włączenia do edukacji treści bliskich uczniom i tego co jest dla nich ważne. Kierunek rozwoju edukacji powinien odpowiadać też wymaganiom dotyczącym kompetencji przyszłości, które są kreowane przez współczesny rynek pracy. Wyróżnić tu trzeba kreatywne myślenie, zdolność do twórczego rozwiązywania problemów, zdolność do pracy w wielokulturowym, zróżnicowanym środowisku.

Należy pamiętać, że obecnie rozwój kompetencji rozumie się jako proces, który zachodzi przez całe życie. Z roku na rok wymagania pracodawców rosną. Edukacja powinna też umożliwiać uczenie się przez całe życie.

Współczesna szkoła, uczeń i edukacja stawiają szereg wyzwań przed nauczycielem. Stąd takie ważne w edukacji jest zapewnienie nieustającej możliwości dokształcania kadr edukacyjnych w zakresie umiejętności poradzenia sobie w dynamicznie zmieniającym się środowisku wśród młodych ludzi, szybkiej adaptacji do nowych warunków, rozumienia zachodzących zmian w społeczeństwie, w tym przede wszystkim różnic pokoleniowych.

Unowocześnijmy edukację! Dbajmy o wartości!

Tabela celów operacyjnych do celu strategicznego 2 WSPIERANIE SYSTEMU EDUKACJI ODPOWIADAJĄCEMU WYZWANIAM DYNAMICZNIE ROZWIJAJĄCEGO SIĘ ŚWIATA

Numer celu operacyjnego	Cel operacyjny	Działania
2.1	Wysoki poziom kształcenia na każdym poziomie edukacyjnym /edukacja ustawiczna (kształcenie ustawiczne)	<ul style="list-style-type: none"> • Dbanie o różnorodność kształcenia dla różnych grup społecznych i w nowych kierunkach • Wskazywanie kierunków prowadzenia edukacji dla dorosłych zgodnie z trendami i potrzebami rynku pracy

Numer celu operacyjnego	Cel operacyjny	Działania
		<ul style="list-style-type: none"> • Wskazywanie kierunków szkolnictwa zawodowego dostosowanego do potrzeb rynku pracy • Dbanie o przejrzystość oferty edukacyjnej • Dbanie o doskonalenie zawodowe nauczycieli • Odpowiedzialna realizacja Strategii Rozwoju Edukacji dla Miasta Kościerzyna
2.2	Umiejętność wykorzystania innowacyjności w edukacji	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja nowych zamierzeń w placówkach edukacyjnych o wysokim potencjale • Otwartość na wykorzystywanie innowacyjnych rozwiązań i korzystanie z nowych technologii • Popularyzacja aktywności szkół po zajęciach edukacyjnych
2.3	Wyrównywanie szans edukacyjnych	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie zajęć dodatkowych rozwijających wiedzę, umiejętności, zainteresowania, uzdolnienia ucznia • Zapewnienie zajęć o charakterze psychologiczno – pedagogicznym wspierających rozwój ucznia • Wspieranie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym w dostępie do edukacji (stypendia, wyprawki, dożywianie, itd.) • Pozyskiwanie środków zewnętrznych na podnoszenie jakości edukacji oraz wyrównywanie szans edukacyjnych • Zwiększanie świadomości społecznej w zakresie potrzeby i obowiązku edukowania dzieci i młodzieży
2.4	Wspieranie rozwoju osobistego poprzez możliwość realizacji zainteresowań oraz rozwój talentów	<ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzanie form edukacyjnych dla osób szczególnie uzdolnionych zapobiegających odpływowi zdolnych uczniów do szkół średnich w dużych miastach • Propagowanie pracy edukacyjnej metodą projektów • Zwiększanie zakresu doradztwa zawodowego dla młodzieży

Cel strategiczny 3 **WSPIERANIE OFERTY USŁUG MEDYCZNYCH**

Jednym z zadań polityki społecznej Miasta jest promocja zdrowego trybu życia mieszkańców, a także prowadzenie profilaktyki oraz działań mających na celu zapewnienie dostępności do usług medycznych.

Polityka społeczna miasta ma przede wszystkim sprzyjać zachowaniu i umocnieniu zdrowia wszystkich mieszkańców. Służyć temu będą działania z zakresu szeroko rozumianej edukacji zdrowotnej i tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu.

Profilaktyka to zapobieganie powstaniu niekorzystnego zjawiska, zanim ono wystąpi, poprzez oddziaływanie zawczasu na jego rozpoznane przyczyny lub poprzez budowanie zabezpieczeń przed tym zjawiskiem, lub wyprzedzające łagodzenie skutków zjawiska, któremu zapobiec się nie da. Wśród działań profilaktycznych szczególne miejsce zajmuje realizacja programów profilaktycznych w zakresie zapobiegania chorobom cywilizacyjnym.

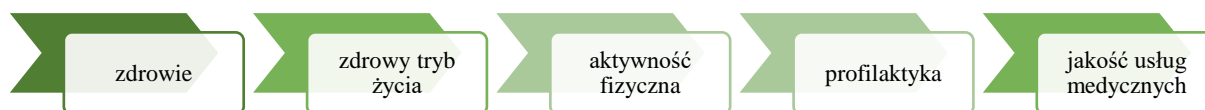
W zakresie promocji zdrowego stylu życia ważne jest organizowanie kampanii informacyjno – edukacyjnych w zakresie profilaktyki ochrony zdrowia oraz diagnostyki zdrowotnej.

Niezmiernie ważne jest również podejmowanie działań mających na celu rozwój usług zdrowotnych i rehabilitacyjnych.

Razem z rosnącą świadomością i wymaganiami ze strony konsumentów świadczeń zdrowotnych większego znaczenia nabrały również prawa pacjenta i ich realizacja.

Pojęcie jakości w usługach medycznych jest bardzo trudne do jednoznacznego zdefiniowania, dlatego należy patrzeć na ten problem przede wszystkim z perspektywy klienta zewnętrznego, którym w tym przypadku staje się pacjent zgłaszający się po oczekiwany przez niego produkt w celu rozwiązania swojego problemu zdrowotnego.

Promujmy zdrowy styl życia! Dbajmy o wartości!

Tabela celów operacyjnych do celu strategicznego 3
WSPIERANIE OFERTY USŁUG MEDYCZNYCH

Numer celu operacyjnego	Cel operacyjny	Działania
3.1	Kontynuacja istniejącej oferty ochrony zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> • Udzielanie wsparcia przez samorząd (zaplecze lokalowe i inne) w celu poszerzania oferty ochrony zdrowia • Podjęcie działań w kierunku uwzględniania w ofercie ochrony zdrowia chorób cywilizacyjnych i pandemii • Doskonalenie form przekazywania informacji o istniejącej ofercie ochrony zdrowia
3.2	Rozwój i wprowadzanie usług i programów profilaktycznych	<ul style="list-style-type: none"> • Promowanie aktywności fizycznej mieszkańców • Współpraca samorządu lokalnego z różnymi podmiotami na rzecz upowszechniania zdrowego stylu życia • Zwiększenie form profilaktyki w zakresie dojrzewania dzieci i młodzieży (np. dla rodziców, nauczycieli) • Zachęcanie społeczeństwa do korzystania z ofert prozdrowotnych i profilaktycznych
3.3	Poszukiwanie skutecznych sposobów dostępności do usług medycznych	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie profilaktyki w zakresie dbałości o zdrowie psychiczne (zwłaszcza dzieci i młodzieży) • Kontynuacja działań NGO w zakresie opieki nad osobami starszymi
3.4	Doskonalenie metod przekazywania informacji o ofercie usług medycznych w celu kształtowania świadomości mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie świadomości społecznej odnośnie szkodliwości samoleczenia się przy pomocy internetu, zbytnej suplementacji, uzależnienia od leków • Prowadzenie akcji informacyjnych o programach zdrowotnych i profilaktycznych kierowanych do społeczeństwa

Cel strategiczny 4 **REALIZACJA ODPOWIEDZIALNEJ POLITYKI SENIORALNEJ**

Populacja seniorów w Kościerzynie nie jest jednorodna. Wyróżnić można grupy zróżnicowane ze względu na wiek, stopień samodzielności, poziom aktywności w życiu rodzinnymi, sąsiedzkiem i wspólnotowym.

Obok seniorów bardzo aktywnych, korzystających ze wszelkich form aktywności, aktywizacji i integracji dostępnych w Kościerzynie, istnieje grupa seniorów samotnych, pozostających we własnych domach.

Ważne jest poszukiwanie i realizacja skutecznych pomysłów na aktywizację i wykorzystanie potencjału seniorów młodszych. Ci często nie utożsamiają się jeszcze ze środowiskami seniorskimi i tym samym, nie biorą udziału w ich aktywnościach, a mają potencjał aktywności wolontarystycznej na rzecz wielu środowisk, w tym seniorów niesamodzielnych. W Kościerzynie w niedługim czasie będzie brakować rąk do pracy. Tym bardziej wskazana jest aktywizacja młodszych seniorów, również w wymiarze zawodowym.

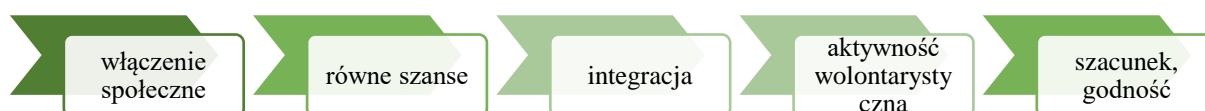
Aktywność zdrowych seniorów nie jest skierowana na pomoc innym, w tym również starszym mieszkańcom. Niewielkie jest również zainteresowanie wolontariatem.

Rosnąca grupa seniorów o obniżonej sprawności oraz zależnych od opieki nie ma wystarczającej oferty wsparcia. Skutkuje to osamotnieniem i głębokim wykluczeniem społecznym. System wsparcia osób w wieku 60+ nie jest adekwatny do obecnych i prognozowanych potrzeb. Niewystarczające jest również wsparcie rodzin i opiekunów osób starszych.

Na realizację planowanej odpowiedzialnej polityki senioralnej w Kościerzynie ogromny wpływ ma przychylność samorządu, dobrze rozwinięta infrastruktura dla seniorów oraz realizacja wielu projektów senioralnych.

Rosnąca świadomość społeczna odnośnie potrzeb seniorów dobrze rokuje dla propagowania Kościerzyny jako miasta przyjaznego dla seniorów.

Szanujmy Seniorów! Dbajmy o wartości!

Tabela celów operacyjnych do celu strategicznego 4 REALIZACJA ODPOWIEDZIALNEJ POLITYKI SENIORALNEJ

Numer celu operacyjnego	Cel operacyjny	Działania
4.1	Zwiększenie uczestnictwa seniorów w życiu społecznym	<ul style="list-style-type: none"> • Badanie potrzeb seniorów i wykorzystanie badań do zapewnienia dla nich odpowiedniej oferty usług • Rozpowszechnianie informacji dotyczących programów, oferty usług adresowanych do seniorów • Podejmowanie działań w zakresie współpracy międzypokoleniowej • Promocja i rozwój wolontariatu seniorów • Wspieranie integracji seniorów - powstawanie grup samopomocowych • Rozwój uniwersytetów trzeciego wieku, klubów seniora
4.2	Promocja aktywnego starzenia	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja projektów na rzecz seniorów pobudzających ich aktywność obywatelską, społeczną, zawodową. • Pobudzanie świadomości społecznej dot. potrzeby aktywności osób starszych • Zapewnienie odpowiedniej oferty kulturalnej dla seniorów • Stworzenie dokumentu spójnej polityki senioralnej • Tworzenie możliwości zatrudniania osób starszych i wykorzystywanie ich potencjału zawodowego • Promowanie działań DDP Senior+
4.3	Zapewnienie wsparcia dla seniorów	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie poradnictwa specjalistycznego osobom starszym • Dostosowywanie ilości i jakości usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania adekwatnie do potrzeb starszych mieszkańców • Zapewnienie rozwoju różnych placówek świadczących usługi dla seniorów • Budowanie wolontariatu opiekuńczego na rzecz osób starszych

Numer celu operacyjnego	Cel operacyjny	Działania
4.4	Zapewnienie systemu wsparcia i opieki dla seniorów zależnych	<ul style="list-style-type: none"> • Podjęcie działań w celu stworzenia miejsc opieki tymczasowej na czas nieobecności opiekunów • Zapewnienie wykwalifikowanej kadry opiekuńczej do opieki nad osobami zależnymi • Zapewnienie wsparcia opiekunom osób zależnych • Umożliwienie integracji opiekunów osób zależnych – przeciwdziałanie ich izolacji • Podjęcie działań w celu utworzenia Gminnego Domu Pomocy Społecznej • Utrzymanie działalności DDP Senior+

Cel strategiczny 5 **UWAŻNOŚĆ, WRAŻLIWOŚĆ I SKUTECZNE REAGOWANIE NA ZJAWISKA SPOŁECZNE**

W dynamicznie rozwijającym się społeczeństwie bardzo ważna jest uważność i wrażliwość na pojawiające się różne zjawiska społeczne. Oznacza to otwartość i dostrzeganie nowych wyzwań, których nie unikniemy, a które już funkcjonują i będą się rozwijać.

Do realizacji takich działań samorząd może liczyć na aktywny udział instytucji pozarządowych i społecznych oraz organizacji wspierających grupy społeczne np. niepełnosprawnych, cudzoziemców, bezrobotnych, uzależnionych.

Do reagowania na zjawiska społeczne bardzo ważna jest świadomość społeczna. Niestety jest ona niska w zakresie konieczności społecznego reagowania na negatywne zachowania i zjawiska społeczne, ale zwiększa się świadomość o konieczności bycia tolerancyjnym w stosunku do osób np. niepełnosprawnych, o innej orientacji, osób napływowych i cudzoziemców.

Faktem niezaprzeczalnym jest, iż negatywne zjawiska społeczne stanowią ogromny problem dla współczesnego świata, a w tym i dla Polski.

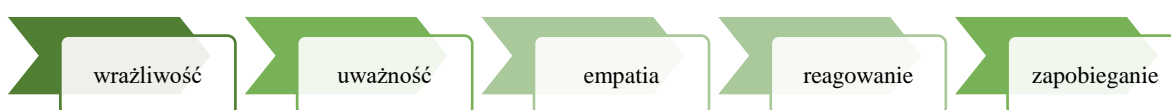
Ciągle pogłębiająca się nierówność społeczna rodzi frustrację i załamanie; niektórzy uciekają w alkohol czy narkotyki. Inni chcąc zapewnić sobie przetrwanie, uciekają się do przestępstw i czynów karalnych oraz innych patologicznych zachowań.

Bardzo podobne problemy zaczęły dzisiaj dosięgać również młodych ludzi, którzy nie wiedzą, czego mogą się spodziewać po swojej przyszłości, nie potrafią podjąć decyzji na temat swojego życia za chwilę. Wszechogarniający „wyścig szczurów” nakazuje pędzić za

współczesnym światem mediów, multimediiów wiedzy mało przydatnej. Wymagania szkolne przerastają możliwości przeciętnego ucznia, który nie radzi sobie z takim nawałem informacji. Dlatego też coraz częściej decyduje się on na sięganie po używki, które pozornie „pomagają” podołać tej ciężkiej pracy oraz pozwalają choć chwilę nadażyć.

Obecnie negatywne zjawiska społeczne rosną w siłę; rodzina straciła dziś na znaczeniu, szkoła przestała pełnić funkcję wychowawczą, a zwykli ludzie, przytłoczeni codziennością życia, często nie wiedzą jak sobie w nim radzić, jak przetrwać.

Bądźmy uważni i wrażliwi! Dbajmy o wartości!

Tabela celów operacyjnych do celu strategicznego 5

UWAŻNOŚĆ, WRAŻLIWOŚĆ I SKUTECZNE REAGOWANIE NA ZJAWISKA SPOŁECZNE

Numer celu operacyjnego	Cel operacyjny	Działania
5.1	Profilaktyka zagrożeń i nowych zjawisk społecznych	<ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzanie różnych form profilaktyki dla zauważonych nowych zagrożeń społecznych • Kształtowanie świadomości społecznej i pobudzanie wrażliwości dla zauważania nowych zjawisk społecznych • Uwzględnianie zjawiska uzależnienia od pomocy społecznej jako zagrożenia dla motywowania osób biernych zawodowo
5.2	Analiza pojawiających się nowych zjawisk społecznych, przewidywanie ich konsekwencji oraz uwzględnianie ich w bieżących programach i dokumentach	<ul style="list-style-type: none"> • Otwartość i dostrzeganie nowych wyzwań, których nie unikniemy • Zbadanie kompetencji osób napływowych w celu ich włączenia w zaspokojenie potrzeb lokalnych • Zwiększanie świadomości w zakresie konieczności społecznego reagowania na negatywne zjawiska społeczne • Uwzględnianie konsekwencji nowych zjawisk społecznych w tworzonych programach miejskich

Numer celu operacyjnego	Cel operacyjny	Działania
5.3	Dbanie o tolerancję dla inności (mniejszości narodowe, etniczne, seksualne, religijne, itp.)	<ul style="list-style-type: none"> • Podejmowanie inicjatyw sprzyjających adaptacji grup niewłączonych do społeczności • Stworzenie oferty systemowych rozwiązań – dla cudzoziemców • Umiejętne wykorzystanie potencjału osób napływowych jako szansa dla rozwoju miasta
5.4	Współpraca międzyinstytucjonalna dobrą praktyką przy reagowaniu na zjawiska społeczne	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie przygotowania służb do nowych wyzwań • Zabezpieczenie odpowiedniej liczby kadr do realizacji działań • Współpraca pomiędzy instytucjami w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, wymiana informacji, wspólne działania • Współdziałanie organizacji pozarządowych i społecznych oraz organizacji wspierających grupy społeczne przy reagowaniu na zjawiska społeczne
5.5	Nowe możliwości i zjawiska na rynku pracy (m.in. rozwój ekonomii społecznej, wzrost rangi III sektora jako pracodawcy)	<ul style="list-style-type: none"> • Promowanie aktywnych pracodawców zatrudniających osoby zagrożone wykluczeniem społecznym • Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej • Wspieranie rozwoju NGO jako pracodawców • Wspieranie rozwoju wolontariatu

Cel strategiczny 6 **DOSTĘPNOŚĆ I WYSOKA JAKOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH W MIEŚCIE**

Wzrost świadomości społecznej w zakresie potrzeb społecznych wymusza na decydentach konieczność dbania o rozwój, dostępność i wysoką jakość usług społecznych w mieście.

Usługi społeczne świadczone są w formie niematerialnej bezpośrednio na rzecz osób, rodzin, grup społecznych, grup mieszkańców o określonych potrzebach lub ogółu mieszkańców. Ich specyficzną cechą jest nietrwałość i brak powstania w wyniku ich zrealizowania dóbr materialnych.

Obecnie obserwuje się, że dostępność do usług służących rozwojowi rodzinnemu i osobistemu jest niewystarczająca.

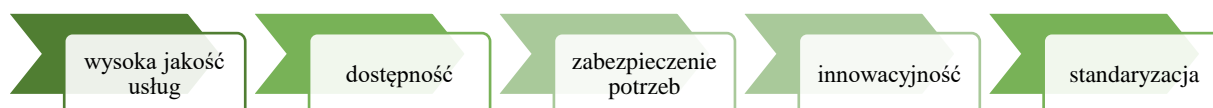
Rozwinięcie i uspołnienie systemu usług społecznych służących rozwojowi osobistemu i rodzinnemu mieszkańców to ściśle powiązane i uzupełniające się działania budujące kapitał ludzki oraz kapitał społeczny.

Jednym z ważnych instrumentów racjonalizacji systemu usług społecznych oraz osiągnięcia wartości istotnych dla społeczeństwa jest standaryzacja usług.

Standardy usług pełnią funkcję ujednociającą rozumienie każdej usługi, stanowią kryterium oceny i kontroli jakości usług, w przypadku zlecenia realizacji usług podmiotom niepublicznym są podstawą do zlecenia i rozliczania wykonania zleceń publicznych.

Zagrożeniem w skutecznej pomocy osobom z grup wrażliwych może być pogłębiające się zjawisko nadkonsumpcji pomocy społecznej, które może ograniczyć dostęp do świadczeń społecznych (w tym usług społecznych) osobom potrzebującym. Stąd bardzo ważną rolę w zapewnieniu dostępności usług stanowi określenie dokładnych kryteriów korzystania z nich.

Rozwijajmy usługi społeczne! Dbajmy o wartości!

Tabela celów operacyjnych do celu strategicznego 6

DOSTĘPNOŚĆ I WYSOKA JAKOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH W MIEŚCIE

Numer celu operacyjnego	Cel operacyjny	Działania
6.1	Zapewnienie odpowiadających potrzebom usług społecznych	<ul style="list-style-type: none"> • dbanie o współpracę samorządu z organizacjami pozarządowymi w zakresie zapewnienia usług społecznych • umiejętne wykorzystywanie projektów do tworzenia nowych usług społecznych • umiejętne korzystanie w polityce społecznej z usług innych instytucji (np. szkolenia, kursy z PUP)
6.2	Dbanie o profesjonalizm realizatorów usług	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystywanie możliwości szkoleń dla pracowników i realizatorów usług społecznych • zapewnienie szkoleń z zakresu komunikacji, obsługi, kultury obsługi klienta • wypracowanie procedur do pracy on line i zapewnienia pracownikowi w domu dostępu do potrzebnych informacji
6.3	Otwartość na wykorzystywanie nowych technologii	<ul style="list-style-type: none"> • dbanie o przygotowanie pracowników do wdrażania nowych technologii • osvajanie pracowników z usługami typu e-urząd, konta bankowe, zdalne załatwianie większości spraw • pokonywanie barier prawnych i technicznych w komunikacji pomiędzy instytucjami (wspólna e-sieć), • przygotowanie mieszkańców do korzystania z usług świadczonych przy pomocy nowych technologii
6.4	Gotowość na zmiany i wprowadzanie nowych usług	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie kierunku deinstytucjonalizacji przy planowaniu wprowadzania nowych usług, • dbanie o jakość nowo wprowadzanych usług poprzez określanie standardów tych usług • zapewnianie odpowiednich zasobów kadrowych i finansowych dla instytucji przy zwiększaniu zadań i obowiązków

Cel strategiczny 1. NOWY MODEL RODZINY XXI WIEKU WYZWANIEM DLA MIASTA					
I.p.	Cele operacyjne	Działania	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik monitorujący	Źródło wskaźnika
1.1	Zapewnienie wsparcia rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczym	Zwiększanie efektywności pracy socjalnej na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi	MOPS PCPR	liczba rodzin objętych pracą socjalną liczba kontraktów socjalnych	Sprawozdanie
		Zapewnienie wysokiej jakości asystentury rodzin	MOPS NGO	liczba asystentów rodzin liczba szkoleń dla asystentów rodzin liczba rodzin korzystających z asystentury	Sprawozdanie Liczba etatów
		Prowadzenie działań zwiększających kompetencje rodzicielskie i wychowawcze	MOPS PCPR	liczba realizatorów szkół dla rodziców oraz innych form edukacji	Informacje od realizatorów
		Realizacja wsparcia dziennego dla dzieci	GMINA MOPS NGO	liczba dzieci korzystających ze wsparcia dziennego	Informacje od prowadzących
		Zapewnienie różnych form poradnictwa dla rodzin potrzebujących wsparcia	GMINA MOPS PCPR NGO	liczba udzielonych porad psychologicznych, pedagogicznych, prawnych	Informacje od realizatorów
		Podejmowanie działań mających na celu integrację rodzin	GMINA MOPS PCPR NGO	liczba inicjatyw na rzecz integracji rodzin	Informacje od realizatorów

Cel strategiczny 1. NOWY MODEL RODZINY XXI WIEKU WYZWANIEM DLA MIASTA					
		Zwiększanie dostępu do mieszkań socjalnych i komunalnych dla potrzebujących rodzin	GMINA	liczba mieszkań socjalnych i komunalnych przekazanych potrzebującym rodzinom	Informacje od realizatora
1.2	Identyfikacja przyczyn kryzysów rodzin i wypracowanie sposobów interwencji w nowo zidentyfikowanych kryzysach	Uwzględnianie w tworzonych programach i strategiach sposobów identyfikacji i interwencji w nowo zidentyfikowanych kryzysach	GMINA MOPS PCPR	liczba podjętych inicjatyw dotyczących tworzenia programów	Informacje od realizatora
		Organizowanie interwencji kryzysowej	MOPS PCPR	liczba oferowanych usług w interwencji kryzysowej	Informacje od realizatorów Sprawozdania
		Wzmacnianie współpracy instytucji działających na rzecz przeciwdziałania sytuacjom kryzysowym	MOPS GMINA PCPR	liczba spotkań zespołów rozwiązujących kryzysy rodzinne	Sprawozdania
		Wypracowanie sposobów pracy z rodzinami, innymi niż tradycyjne (rodziny bez dzieci z wyboru, żyjące w związkach nieformalnych, rodziny patchworkowe)	MOPS GMINA PCPR NGO	liczba wypracowanych sposobów działań	Informacje od realizatorów
1.3	Odpowiedzialność rodziny względem odpowiedzialności instytucji	Uświadamianie rodzinom zakresu ich odpowiedzialności i zakresu odpowiedzialności instytucji	MOPS	liczba podjętych działań	Informacje od realizatorów

Cel strategiczny 1. NOWY MODEL RODZINY XXI WIEKU WYZWANIEM DLA MIASTA					
		Działania uświadamiające rodziny o ich odpowiedzialności w przypadku zaburzeń psychicznych, szczególnie u dzieci	MOPS PCPR Szkoła Kuratorzy	liczba podjętych działań uświadamiających	Informacje od realizatorów
		Działania uświadamiające rodziny o ich odpowiedzialności w przypadku opieki nad osobami zależnymi	MOPS PCPR NGO	liczba podjętych działań uświadamiających	Informacje od realizatorów
		Egzekwowanie odpowiedzialności rodzin za opiekę nad osobami zależnymi	MOPS GMINA	liczba rodzin wobec, których podjęto działania egzekwujące	Informacje od realizatorów
		Podejmowanie działań w kierunku egzekwowania wsparcia dzieci wobec rodziców	MOPS GMINA	liczba rodzin wobec, których podjęto działania egzekwujące	Sprawozdania
1.4	Zapewnienie wsparcia rodzinom z osobami zależnymi	Wsparcie specjalistyczne rodzin z osobami z niepełnosprawnościami	PCPR NGO MOPS	liczba rodzin korzystających ze wsparcia	Sprawozdania
		Wspieranie w dostępie do opieki wytchnieniowej	GMINA PCPR	liczba godzin opieki wytchnieniowej	Sprawozdania

Cel strategiczny 1. NOWY MODEL RODZINY XXI WIEKU WYZWANIEM DLA MIASTA					
1.5	Budowanie aktywności rodzin w różnych sferach życia (sfera zawodowa, odpowiedzialności za siebie, za rodzinę, edukacyjna itd.	Zwiększanie aktywności zawodowej osób długotrwale korzystających ze świadczeń pieniężnych	PUP MOPS GMINA CIS	liczba osób korzystających z form aktywności (np. psu, staże, zatrudnienie w CIS)	Sprawozdanie
		Zwiększanie aktywności zawodowej osób w wieku poprodukcyjnym (60+)	PUP NGO	liczba osób korzystających ze wsparcia	Sprawozdanie
		Podjęcie działań na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami	MOPS GMINA	liczba osób korzystających ze wsparcia	Sprawozdanie
		Budowanie poczucia aktywnej odpowiedzialności rodzicielskiej i inspirowanie rodzin do aktywnego wkładu w wychowanie i edukację swoich dzieci	MOPS GMINA PCPR SZKOŁY	liczba osób korzystających ze wsparcia	Sprawozdanie

Cel strategiczny 2. WSPIERANIE SYSTEMU EDUKACJI ODPOWIADAJĄCEMU WYZWANIAM DYNAMICZNIE ROZWIJAJĄCEGO SIĘ ŚWIATA					
l.p.	Cele operacyjne	Działania	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik monitorujący	Źródło wskaźnika
2.1	Wysoki poziom kształcenia na każdym poziomie edukacyjnym /edukacja ustawiczna (kształcenie ustawiczne)	Dbanie o różnorodność kształcenia dla różnych grup społecznych i w nowych kierunkach	GMINA BOPO POWIAT	liczba nowych kierunków kształcenia	Informacje od realizatorów
		Wskazywanie kierunków prowadzenia edukacji dla dorosłych zgodnie z trendami i potrzebami rynku pracy	GMINA PUP	liczba kierunków kształcenia dla dorosłych	Informacje od realizatorów
		Wskazywanie kierunków szkolnictwa zawodowego dostosowanego do potrzeb rynku pracy	GMINA PUP	liczba nowych kierunków szkolnictwa zawodowego	Informacje od realizatorów
		Dbanie o przejrzystość oferty edukacyjnej	GMINA	przejrzysta oferta edukacyjna	Informacje od realizatorów
		Dbanie o doskonalenie zawodowe nauczycieli	GMINA	liczba szkoleń dla nauczycieli rocznie	Sprawozdanie
		Odpowiedzialna realizacja Strategii Rozwoju Edukacji dla Miasta Kościerzyna	GMINA	osiągnięcie zakładanych wskaźników	Monitoring Strategii
2.2	Umiejętność wykorzystania	Realizacja nowych zamierzeń w placówkach edukacyjnych o wysokim potencjale	GMINA	liczba podjętych inicjatyw	Informacje od realizatorów

Cel strategiczny 2. WSPIERANIE SYSTEMU EDUKACJI ODPOWIADAJĄCEMU WYZWANIAM DYNAMICZNIE ROZWIJAJĄCEGO SIĘ ŚWIATA					
	innowacyjności w edukacji	Otwartość na wykorzystywanie innowacyjnych rozwiązań i korzystanie z nowych technologii	GMINA SZKOŁY	liczba podjętych inicjatyw	Informacje od realizatorów
		Popularyzacja aktywności szkół po zajęciach edukacyjnych	GMINA SZKOŁY	liczba form pozalekcyjnych aktywności szkół	Informacje od realizatorów
2.3.	Wyrównywanie szans edukacyjnych	Zapewnienie zajęć dodatkowych rozwijających wiedzę, umiejętności, zainteresowania, uzdolnienia ucznia	GMINA SZKOŁY	liczba zajęć dodatkowych	Sprawozdania
		Zapewnienie zajęć o charakterze psychologiczno – pedagogicznym wspierających rozwój ucznia	GMINA SZKOŁY	liczba zajęć o charakterze psychologiczno - pedagogicznym	Sprawozdania
		Wspieranie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym w dostępie do edukacji (stypendia, wyprawki, dożywianie, itd.)	GMINA SZKOŁY MOPS	liczba form wsparcia dla rodzin zagrożonych	Informacje od realizatorów
		Pozyskiwanie środków zewnętrznych na podnoszenie jakości edukacji oraz wyrównywanie szans edukacyjnych	GMINA SZKOŁY NGO	liczba projektów finansowanych ze środków zewnętrznych	Informacje od realizatorów

Cel strategiczny 2. WSPIERANIE SYSTEMU EDUKACJI ODPOWIADAJĄCEMU WYZWANIAM DYNAMICZNIE ROZWIJAJĄCEGO SIĘ ŚWIATA					
		Zwiększanie świadomości społecznej w zakresie potrzeby i obowiązku edukowania dzieci i młodzieży	GMINA SZKOŁY MOPS	liczba form kształtowania świadomości	Informacje od realizatorów
2.4	Wspieranie rozwoju osobistego poprzez możliwość realizacji zainteresowań oraz rozwój talentów	Wprowadzanie form edukacyjnych dla osób szczególnie uzdolnionych zapobiegających odpływowi zdolnych uczniów do szkół średnich w dużych miastach	GMINA SZKOŁY	liczba osób, która skorzystała z form edukacyjnych dla osób szczególnie uzdolnionych	Sprawozdania
		Propagowanie pracy edukacyjnej metodą projektów	GMINA SZKOŁY	liczba projektów edukacyjnych	Informacje od realizatorów
		Zwiększanie zakresu doradztwa zawodowego dla młodzieży	GMINA SZKOŁY PUP	liczba osób, która skorzystała z doradztwa zawodowego	Informacje od realizatorów

Cel strategiczny 3. WSPIERANIE OFERTY USŁUG MEDYCZNYCH					
l.p.	Cele operacyjne	Działania	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik monitorujący	Źródło wskaźnika
3.1	Kontynuacja istniejącej oferty ochrony zdrowia	Udzielanie wsparcia przez samorząd (zaplecze lokalowe i inne)	GMINA	liczba form udzielonego wsparcia	Informacje od realizatorów
		Podjęcie działań w kierunku uwzględniania w ofercie ochrony zdrowia chorób cywilizacyjnych i pandemii	GMINA ZOZ	liczba podjętych działań	Informacje od realizatorów
		Doskonalenie form przekazywania informacji o istniejącej ofercie ochrony zdrowia	GMINA ZOZ	liczba form przekazywania informacji	Informacje od realizatorów
3.2	Rozwój i wprowadzanie usług i programów profilaktycznych	Promowanie aktywności fizycznej mieszkańców	GMINA MOPS ZOZ KOSiR NGO	liczba środków do promowania aktywności mieszkańców	Informacje od realizatorów
		Współpraca samorządu lokalnego z różnymi podmiotami na rzecz upowszechniania zdrowego stylu życia	GMINA MOPS KOSiR NGO	liczba współpracujących instytucji	Informacje od realizatorów
		Zwiększenie form profilaktyki w zakresie dojrzewania dzieci i młodzieży (np. dla rodziców, nauczycieli)	GMINA SZKOŁY MOPS NGO	liczba form profilaktyki	Informacje od realizatorów

Cel strategiczny 3. WSPIERANIE OFERTY USŁUG MEDYCZNYCH					
		Zachęcanie społeczeństwa do korzystania z ofert prozdrowotnych i profilaktycznych	GMINA MOPS ZOZ	liczba form przekazywania informacji o ofertach profilaktycznych	Informacje od realizatorów
3.3	Poszukiwanie skutecznych sposobów dostępności do usług medycznych	Zapewnienie profilaktyki w zakresie dbałości o zdrowie psychiczne (zwłaszcza dzieci i młodzieży)	MOPS GMINA PCPR	liczba podjętych inicjatyw	Informacje od realizatorów
		Kontynuacja działań NGO w zakresie opieki nad osobami starszymi	GMINA NGO	liczba osób starszych objętych opieką NGO	Sprawozdania
3.4	Doskonalenie metod przekazywania informacji o ofercie usług medycznych w celu kształtowania świadomości mieszkańców	Kształtowanie świadomości społecznej odnośnie szkodliwości samoleczenia się przy pomocy internetu, zbytnej suplementacji, uzależnienia od leków	MOPS GMINA SZKOŁY	liczba akcji uświadamiających	Informacje od realizatorów
		Prowadzenie akcji informacyjnych o programach zdrowotnych i profilaktycznych kierowanych do społeczeństwa	MOPS GMINA SZKOŁY	liczba akcji uświadamiających	Informacje od realizatorów

Cel strategiczny 4.					
REALIZACJA ODPOWIEDZIALNEJ POLITYKI SENIORALNEJ					
I.p.	Cele szczegółowe	Działania	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik monitorujący	Źródło wskaźnika
4.1	Zwiększenie uczestnictwa seniorów w życiu społecznym	Badanie potrzeb seniorów i wykorzystanie badań do zapewnienia dla nich odpowiedniej oferty usług	GMINA MOPS NGO RADA SENIORÓW	liczba przeprowadzonych badań liczba wyników badań	Raporty z badań
		Rozpowszechnianie informacji dotyczących programów, oferty usług adresowanych do seniorów	GMINA MOPS NGO RADA SENIORÓW	liczba źródeł rozpowszechniania informacji dla seniorów	Informacje od realizatorów
		Podejmowanie działań w zakresie współpracy międzypokoleniowej	GMINA MOPS NGO RADA SENIORÓW	liczba podjętych inicjatyw	Informacje od realizatorów
		Promocja i rozwój wolontariatu seniorów	GMINA MOPS NGO RADA SENIORÓW	liczba seniorów zaangażowanych w wolontariat	Informacje od realizatorów
		Wspieranie integracji seniorów – powstawanie grup samopomocowych	GMINA MOPS NGO RADA SENIORÓW	liczba podjętych inicjatyw	Informacje od realizatorów
		Rozwój uniwersytetów trzeciego wieku, klubów seniora	GMINA NGO RADA SENIORÓW	liczba seniorów uczestniczących w UTW i klubach seniora	Informacje od realizatorów

Cel strategiczny 4.					
REALIZACJA ODPOWIEDZIALNEJ POLITYKI SENIORALNEJ					
4.2	Promocja aktywnego starzenia	Realizacja projektów na rzecz seniorów pobudzających ich aktywność obywatelską, społeczną, zawodową	GMINA MOPS NGO RADA SENIORÓW	liczba projektów z udziałem seniorów	Sprawozdania
		Pobudzanie świadomości społecznej dot. potrzeby aktywności osób starszych	GMINA MOPS NGO RADA SENIORÓW	liczba akcji uświadamiających	Informacje od realizatorów
		Zapewnienie odpowiedniej oferty kulturalnej dla seniorów	GMINA KDK	liczba form oferty kulturalnej dla seniorów	Sprawozdania
		Stworzenie dokumentu spójnej polityki senioralnej	GMINA MOPS	dokument polityki senioralnej	Dokument prawa lokalnego
		Tworzenie możliwości zatrudniania osób starszych i wykorzystywanie ich potencjału zawodowego	GMINA NGO PUP	liczba seniorów korzystających ze stworzonych możliwości zatrudnienia	Informacje od realizatorów
		Promowanie działalności DDP „Senior+”	GMINA MOPS	liczba form promocji	Informacje od realizatorów
		4.3	Zapewnienie wsparcia dla seniorów	Zapewnienie poradnictwa specjalistycznego osobom starszym	GMINA MOPS RADA SENIORÓW
Dostosowywanie ilości i jakości usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania adekwatnie do potrzeb starszych mieszkańców	GMINA MOPS NGO			liczba godzin usług opiekuńczych dla seniorów	Sprawozdania

Cel strategiczny 4.					
REALIZACJA ODPOWIEDZIALNEJ POLITYKI SENIORALNEJ					
		Zapewnienie rozwoju różnych placówek świadczących usługi dla seniorów	GMINA	liczba osób starszych korzystających z placówek wsparcia dziennego dla seniorów	Sprawozdania
		Budowanie wolontariatu opiekuńczego na rzecz osób starszych	GMINA NGO RADA SENIORÓW	liczba osób starszych korzystających z pomocy wolontariuszy	Informacje od realizatorów
4.4	Zapewnienie systemu wsparcia dla seniorów zależnych	Podjęcie działań w celu stworzenia miejsc opieki tymczasowej na czas nieobecności opiekunów	GMINA PCPR	liczba podjętych działań w celu stworzenia miejsc opieki tymczasowej	Informacje od realizatorów
		Zapewnienie wykwalifikowanej kadry opiekuńczej do opieki nad osobami zależnymi	NGO GMINA	liczba podjętych działań zwiększających kompetencje kadry opiekuńczej	Informacje od realizatorów
		Zapewnienie wsparcia opiekunom osób zależnych	GMINA	liczba form wsparcia opiekunów	Sprawozdania
		Umożliwienie integracji opiekunów osób zależnych – przeciwdziałanie ich izolacji	GMINA NGO MOPS	liczba form integracji opiekunów	Sprawozdania
		Podjęcie działań w celu utworzenia Gminnego Domu Pomocy Społecznej	GMINA	liczba podjętych działań liczba rocznie obsługiwanych seniorów w DPS	Informacje od realizatorów Sprawozdania
		Utrzymanie działalności DDP „Senior+”	GMINA	liczba podjętych działań	Informacje od realizatorów

Cel strategiczny 5. UWAŻNOŚĆ, WRAŻLIWOŚĆ I SKUTECZNE REAGOWANIE NA ZJAWISKA SPOŁECZNE					
l.p.	Cele szczegółowe	Działania	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik monitorujący	Źródło wskaźnika
5.1	Profilaktyka zagrożeń i nowych zjawisk społecznych	Wprowadzanie różnych form profilaktyki dla zauważonych nowych zagrożeń społecznych	GMINA MOPS POLICJA SZKOŁA	liczba form profilaktyki	Informacje od realizatorów
		Kształtowanie świadomości społecznej i pobudzanie wrażliwości dla zauważania nowych zjawisk społecznych	GMINA MOPS POLICJA SZKOŁA	liczba inicjatyw przybliżających nowe zjawiska społeczne	Informacje od realizatorów
		Uwzględnianie zjawiska uzależnienia od pomocy społecznej jako zagrożenia dla motywowania osób biernych zawodowo	GMINA MOPS PUP	liczba osób długotrwale bezrobotnych motywowanych do aktywności	Sprawozdania
5.2	Analiza pojawiających się nowych zjawisk społecznych, przewidywanie ich konsekwencji oraz uwzględnianie ich w bieżących programach	Otwartość i dostrzeganie nowych wyzwań, których nie unikniemy	GMINA MOPS PUP	liczba materiałów edukacyjnych	Informacje od realizatorów
		Badanie kompetencji osób napływowych w celu ich włączenia w zaspokojenie potrzeb lokalnych	PUP MOPS	liczba przeprowadzonych badań	Raporty badań
		Zwiększanie świadomości w zakresie konieczności społecznego reagowania na negatywne zjawiska społeczne	GMINA MOPS SZKOŁA-BOPO	liczba akcji zwiększających świadomość	Informacje od realizatorów

Cel strategiczny 5. UWAŻNOŚĆ, WRAŻLIWOŚĆ I SKUTECZNE REAGOWANIE NA ZJAWISKA SPOŁECZNE					
		Uwzględnianie konsekwencji nowych zjawisk społecznych w programach miejskich	GMINA	liczba nowych zjawisk umieszczonych w programach	Informacja od realizatorów
5.3	Dbanie o tolerancję dla inności (mniejszości narodowe, etniczne, seksualne, religijne, itp.)	Podjęcie inicjatyw sprzyjających adaptacji grup niewłączonych do społeczności	GMINA NGO	liczba podjętych inicjatyw	Informacje od realizatorów
		Stworzenie oferty systemowych rozwiązań – dla cudzoziemców	GMINA NGO	oferta dla cudzoziemców	Informacje od realizatorów
		Umiejętne wykorzystanie potencjału osób napływowych jako szansa dla rozwoju miasta	GMINA NGO	oferta dla osób napływowych	Informacje od realizatorów
5.4	Współpraca międzyinstytucjonalna dobrą praktyką przy reagowaniu na zjawiska społeczne	Zapewnienie przygotowania służb do nowych wyzwań	GMINA MOPS	liczba materiałów edukacyjnych i informacyjnych liczba szkoleń	Sprawozdania
		Zabezpieczenie odpowiedniej liczby kadr do realizacji działań	GMINA	liczba podjętych inicjatyw	Sprawozdania
		Współpraca pomiędzy instytucjami w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, wymiana informacji, wspólne działania	GMINA MOPS POLICJA SĄD SZKOŁY	liczba wspólnych działań	Informacje od realizatorów

Cel strategiczny 5. UWAŻNOŚĆ, WRAŻLIWOŚĆ I SKUTECZNE REAGOWANIE NA ZJAWISKA SPOŁECZNE					
		Współdziałanie organizacji pozarządowych i społecznych oraz organizacji wspierających różne grupy społeczne	GMINA NGO	liczba partnerstw i wspólnych działań	Informacje od realizatorów
5.5	Nowe możliwości i zjawiska na rynku pracy (m.in. rozwój ekonomii społecznej, wzrost rangi III sektora jako pracodawcy)	Promowanie aktywnych pracodawców zatrudniających osoby zagrożone wykluczeniem społecznym	GMINA PUP	liczba form promowania pracodawców	Informacje od realizatorów
		Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej	GMINA	liczba zarejestrowanych PES	Sprawozdania
		Wspieranie rozwoju NGO jako pracodawców	GMINA PUP	liczba osób zatrudnianych przez NGO	Sprawozdania
		Wspieranie rozwoju wolontariatu	GMINA NGO	liczba wolontariuszy angażujących się w sprawy społeczne	Informacje od realizatorów

Cel strategiczny 6. DOSTĘPNOŚĆ I WYSOKA JAKOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH W MIEŚCIE					
l.p.	Cele szczegółowe	Działania	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik monitorujący	Źródło wskaźnika
6.1	Zapewnienie odpowiadających potrzebom usług społecznych	Dbanie o współpracę samorządu z organizacjami pozarządowymi w zakresie zapewnienia usług społecznych	GMINA MOPS	liczba organizacji pozarządowych realizujących usługi społeczne	Sprawozdania
		Umiejętne wykorzystywanie projektów do tworzenia nowych usług społecznych	GMINA MOPS SZKOŁY PUP	liczba projektów	Sprawozdania
		Umiejętne korzystanie w polityce społecznej z usług innych instytucji (np. szkolenia, kursy z PUP)	GMINA MOPS SZKOŁY PUP	liczba wykorzystywanych usług innych instytucji	Informacje od realizatorów
6.2	Dbanie o profesjonalizm realizatorów usług	Wykorzystywanie możliwości szkoleń dla pracowników i realizatorów usług społecznych	GMINA MOPS	liczba przeprowadzonych szkoleń	Sprawozadnia ze szkoleń
		Zapewnienie szkoleń z zakresu komunikacji, obsługi, kultury obsługi klienta	GMINA MOPS PUP	liczba przeprowadzonych szkoleń	Sprawozadnia ze szkoleń
		Wypracowanie procedur do pracy on line i zapewnienia pracownikowi w domu dostępu do potrzebnych informacji	GMINA MOPS	wypracowane procedury	Informacje od realizatorów

Cel strategiczny 6. DOSTĘPNOŚĆ I WYSOKA JAKOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH W MIEŚCIE					
6.3	Otwartość na wykorzystywanie nowych technologii	Dbanie o przygotowanie pracowników do wdrażania nowych technologii	GMINA MOPS	liczba szkoleń dla pracowników	Sprawozadnia ze szkoleń
		Oswajanie pracowników z usługami typu e-urząd, konta bankowe, zdalne załatwianie większości spraw	GMINA MOPS	liczba szkoleń z zakresu usług e-urząd	Sprawozadnia ze szkoleń
		Pokonywanie barier prawnych i technicznych w komunikacji pomiędzy instytucjami (wspólna e-sieć),	GMINA MOPS POLICJA PCPR PUP BOPO	liczba spotkań w celu pokonywania barier między instytucjami	Informacje od realizatorów
		Przygotowanie mieszkańców do korzystania z usług świadczonych przy pomocy nowych technologii	GMINA	akcja informacyjna dla mieszkańców	Informacje od realizatorów
6.4	Gotowość na zmiany i wprowadzanie nowych usług	Uwzględnianie kierunku deinstytucjonalizacji przy planowaniu nowych usług społecznych	GMINA POWIAT	liczba nowych usług służących deinstytucjonalizacji	Informacje od realizatorów
		Dbanie o jakość nowo wprowadzanych usług poprzez określanie standardów tych usług	GMINA POWIAT JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE	liczba standardów usług	Sprawozdania

Cel strategiczny 6. DOSTĘPNOŚĆ I WYSOKA JAKOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH W MIEŚCIE					
		Zwiększenie roli organizacji pozarządowych i wolontariatu w świadczeniu usług z zakresu pomocy społecznej	GMINA MOPS NGO PUP	liczba usług społecznych realizowana z udziałem organizacji pozarządowych i wolontariatu	Sprawozdania
		Zapewnianie odpowiednich zasobów kadrowych i finansowych przy zwiększaniu zadań i obowiązków dla instytucji	GMINA	liczba spotkań dot. zapewnienia zasobów kadrowych i finansowych	Informacje od realizatorów

5. Zarządzanie realizacją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

5.1. Monitoring strategii

Monitorowanie wdrażania i realizacji założeń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Kościerzyna na lata 2021-2025 jest głównym warunkiem realizacji celów określonych w tym dokumencie. Monitoring ten służyć ma systematycznej ocenie realizowanych działań, weryfikacji osiągniętych rezultatów i porównywaniu ich zgodności z celami strategicznymi. Z upływem czasu istotnym działaniem będzie ocena założeń, które mogą się dezaktualizować w związku ze zmianami sytuacji miasta, regionu i kraju, a które mogą pojawić się na przestrzeni czasu obowiązywania strategii. W przypadku takich zmian konieczna będzie modyfikacja kierunków działania.

W celu prowadzenia stałego monitoringu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Kościerzyna 2021-2025, Burmistrz Miasta powoła zespół do spraw aktualizacji Strategii. Zespół składał się będzie z przedstawicieli władz samorządowych, pracowników ośrodka pomocy społecznej, przedstawicieli instytucji pomocowych z terenu miasta oraz organizacji pozarządowych.

Zespół prowadził będzie monitoring w zakresie rzeczowym. Monitoring będzie obejmował analizę danych i zasobów związanych z realizacją założeń strategicznych.

Monitoring dokonywany będzie raz na rok. Zgromadzone dane i wnioski po przeprowadzeniu monitoringu zespół przekaze Burmistrzowi i Radzie Miasta Kościerzyna oraz mieszkańcom miasta. Informacje te zamieszczone zostaną na stronie internetowej Miasta Kościerzyna. Monitoring realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Kościerzyna umożliwi dokonanie okresowych analiz i ocen skutków wdrażanych zadań dla życia społecznego miasta. Samorząd Kościerzyny, organizujący i koordynujący współpracę wszystkich partnerów uczestniczących w realizacji Strategii, będzie miał możliwość modyfikowania i korygowania działań, odpowiednio do zmieniających się warunków i możliwości.

5.2. Źródła finansowania

Środki finansowe na działania zaplanowane w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kościerzyna na lata 2021-2025 będą pochodzić: z budżetu Miasta,

z budżetu państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych, z budżetu państwa na finansowanie realizacji zadań zleconych, z funduszy europejskich, z innych programów i grantów. Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, brak długookresowych źródeł finansowania, a także wieloletnich dokumentów finansowych określających planowane wydatki Miasta na bieżącą działalność. Czynnikiem utrudniającym szacowanie źródeł finansowania jest powstawanie dokumentów programowych nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej. Zakłada się, że cele i działania strategii będą wyznaczały kierunki finansowania polityki społecznej Miasta Kościerzyna i będą uwzględniane przy konstruowaniu budżetu Miasta w kolejnych latach. Zapisy dokumentu będą również kierunkami starań o pozyskiwanie środków zewnętrznych na finansowanie działalności poszczególnych jednostek.

Spis tabel i wykresów

- Tabela 1. Małżeństwa i rozwody na 1 000 ludności w mieście Kościerzyna, powiecie kościerskim, województwie pomorskim i Polsce w latach 2015-2019 (źródło: BDL GUS)
- Tabela 2. Zasiłki rodzinne w mieście Kościerzyna w latach 2016-2019 (źródło: BDL GUS)
- Tabela 3. Interwencja kryzysowa w mieście Kościerzyna w latach 2015-2019 (źródło: MRPiPS-03-R)
- Tabela 4. Placówki wsparcia dziennego w mieście Kościerzyna w latach 2015-2019 (źródło: OZPS, WRiSPZ-G)
- Tabela 5. Usługi opiekuńcze w pomocy społecznej w mieście Kościerzyna w latach 2015-2019 (źródło: MRPiPS-03-R)
- Tabela 6. Ośrodki wsparcia dla osób starszych i z niepełnosprawnościami w mieście Kościerzyna w latach 2015-2019 (źródło: OZPS)
- Tabela 7. Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej mieszkańcy miasta Kościerzyna w latach 2015-2019 (źródło: MRPiPS-03-R)
- Tabela 8. Kadra pracująca w obszarze wsparcia w mieście Kościerzyna na 31 grudnia w latach 2015-2019 (źródło: OZPS)
-
- Wykres 1. Struktura ludności miasta Kościerzyna w latach 2015-2019 (źródło: BDL GUS)
- Wykres 2. Przyrost naturalny i saldo migracji w mieście Kościerzyna w latach 2016-2019 (źródło: BDL GUS)
- Wykres 3. Liczba rodzin ogółem korzystających z pomocy społecznej w mieście Kościerzyna w latach 2015-2019 (źródło: MRPiPS-03-R)
- Wykres 4. Powody korzystania z pomocy społecznej w mieście Kościerzyna w 2019 roku – liczba rodzin (źródło: MRPiPS-03-R)
- Wykres 5. Struktura rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej w mieście Kościerzyna w latach 2015-2019 (źródło: MRPiPS-03-R)
- Wykres 6. Procedura Niebieska Karta w mieście Kościerzyna w latach 2017-2019 (źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościerzynie)
- Wykres 7. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w mieście Kościerzyna w latach 2015-2019 (źródło: MRPiPS-03-R)
- Wykres 8. Asystentura rodzin w mieście Kościerzyna w latach 2015-2019 (źródło: WRiSPZ-G)
- Wykres 9. Liczba dzieci w pieczy zastępczej z miasta Kościerzyna w latach 2015-2019 (źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościerzynie)
- Wykres 10. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w mieście Kościerzyna w latach 2015-2019 (źródło: BDL GUS)
- Wykres 11. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa i bezrobocia w mieście Kościerzyna w latach 2015-2019 (źródło: MRPiPS-03-R)
- Wykres 12. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby w mieście Kościerzyna w latach 2015-2019 (źródło: MRPiPS-03-R)
- Wykres 13. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w mieście Kościerzyna w latach 2015-2019 (źródło: Ocena realizacji Programu Współpracy Gminy Miejskiej Kościerzyna z Organizacjami Pozarządowymi)
- Wykres 14. Kwoty udzielonych dotacji organizacjom pozarządowym w zł w mieście Kościerzyna w 2019 roku (źródło: Ocena realizacji Programu Współpracy Gminy Miejskiej Kościerzyna z Organizacjami Pozarządowymi)